

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO – 410.006.03.2017

P/17/077

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

ul. Kilińskiego 210, 90-980 Łódź

T +48 42 239 32 00, F +48 42 239 32 90

llo@nik.gov.pl

Jan 21.07.2017

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/17/077 – Zarządzanie zielenią miejską

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Kontroler/Kontrolerzy] 1. Ryszard Kościelecki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLO/72/2017 z dnia 24.04.2017

(dowód: akta kontroli str. 1,2)

2. Dariusz Krawczyk, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/90/2017 z dnia 31.05.2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 3,4)

Jednostka
kontrolowana

Zarząd Zieleni Miejskiej w Łodzi, 94-303 Łódź, ul. Konstantynowska 8/10 (dalej „ZZM”)

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Pani Ewelina Wróblewska, p.o. Dyrektora

(dowód: akta kontroli str. 5,6)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

ZZM należycie wykonywał – korzystając z usług firm zewnętrznych – zadania statutowe związane z bieżącym utrzymywaniem terenów zieleni urządzonej oraz zieleni wysokiej (drzew i krzewów) w pasach drogowych i na nieruchomościach komunalnych, jak też zadania inwestycyjne na terenach zieleni. ZZM był właściwie przygotowany pod względem organizacyjnym i kadrowym. W strukturze ZZM wyodrębnione zostały komórki do realizacji wymienionych zadań. Pracownicy posiadali kierunkowe wykształcenie i kwalifikacje odpowiednie do wykonywanych obowiązków. Teren wykonywania zadań – podzielony na rejony – nadzorowany był przez wyznaczonych pracowników. ZZM nie posiadał elektronicznej bazy danych o terenach zieleni w mieście. Pracownikom zapewniono natomiast dostęp do elektronicznych baz danych o terenie, pozwalających na uzyskanie informacji o lokalizacji działek i własności gruntu oraz o istniejącej infrastrukturze podziemnej. Wykorzystywany był również program do projektowania terenów zieleni z możliwością wizualizacji różnych wariantów.

Nie zostały ustalone i wprowadzone do stosowania standardy utrzymania zieleni w mieście. Przy udzielaniu zamówień na usługi i ocenie ich wykonania stosowane były szczegółowe opisy przedmiotu zamówienia zawarte w specyfikacjach technicznych.

ZZM realizował zadania inwestycyjne, w tym założenie nowego zieleńca oraz rewitalizację parków. Prowadzone były również remonty i modernizacje infrastruktury terenów zieleni, w tym ich doposażenie w urządzenia do zabawy, odpoczynku i rekreacji, zwiększające funkcjonalność tych terenów.

Przy udzielaniu zamówień ZZM wymagał od wykonawców odpowiednich kwalifikacji. Umowy zawierane z wykonawcami na wykonanie prac ogrodniczych i porządkowych w parkach i zieleńcach a także w pasach drogowych i na nieruchomościach, uwzględniały pełen zakres usług związanych z nasadzeniem i pielęgnacją zieleni oraz utrzymaniem porządku i czystości. Umowy były w pełni realizowane pod względem rzeczowym i finansowym. Ich wykonanie potwierdzano w sposób określony umowami.

W dokumentacji dotyczącej zlecenia i odbioru prac w zakresie utrzymania i pielęgnacji terenów zieleni stwierdzono występowanie błędów formalnych. Nieprawidłowości te nie miały wpływu na prawidłowość realizowanych zadań.

Rzetelność wykonania badanych prac pielęgnacyjnych nie budziła uwag. Stwierdzono natomiast nieprawidłowości w zakresie utrzymywania w należytym stanie nowych nasadzeń drzew. Kontrola wykazała brak 11 drzew (wszystkich posadzonych w jednej lokalizacji), uschnięcie 7 drzew posadzonych w innych lokalizacjach oraz nieprawidłową (zdekompletowaną) stabilizację 32 drzew.

Wydatki ZZM na tereny zieleni w 2016 r. zmniejszyły się o 9,5% w stosunku do 2015 r. Wydatki na ten cel w 2017 r. zaplanowano na poziomie 119% wydatków roku 2016. Mimo niższego poziomu wydatków na tereny zieleni, wydatki na utrzymanie i pielęgnację zieleni w 2016 r. w stosunku do roku 2015 były wyższe o 4,9%.

ZZM współpracował z mieszkańcami oraz radami osiedli w zakresie tworzenia i zagospodarowania terenów zieleni, w ramach środków budżetu obywatelskiego oraz środków pozostających w dyspozycji rad.

ZZM realizował regularnie działania na rzecz kształtowania właściwych postaw człowieka wobec przyrody. Projekty edukacyjne, informacyjne oraz promujące działania w dziedzinie ochrony przyrody dedykowane były dla osób w różnym wieku i zróżnicowanym poziomie wiedzy i umiejętności.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Urządzanie, utrzymywanie, zagospodarowanie, odnawianie (rewitalizacja) terenów zieleni, standardy zieleni.

1.1. Zadania i kwalifikacje pracowników ZZM odpowiedzialnych za tereny zieleni.

ZZM został utworzony z dniem 1.10.2012 r. jako jednostka budżetowa Miasta Łodzi, w wyniku połączenia Leśnictwa Miejskiego, Miejskiego Ogrodu Zoologicznego i Ogrodu Botanicznego¹. Z dniem 15.06.2016 r. Miejski Ogród Zoologiczny został wyłączony ze struktury ZZM².

¹ Uchwała Nr XLVIII/975/12 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 12 września 2012 r. w sprawie utworzenia jednostki budżetowej o nazwie „Zarząd Zieleni Miejskiej” i nadania jej statutu (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 2836)

² Uchwała Nr XXIX/752/16 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 11 maja 2016 r. zmieniająca uchwałę w sprawie utworzenia jednostki budżetowej o nazwie „Zarząd Zieleni Miejskiej” i nadania jej statutu (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 2394)

35

Zgodnie ze statutem przedmiotem działalności ZZM jest m.in. planowanie zieleni o charakterze urządzonej, urządzenie nowych obszarów parków i zieleńców, utrzymywanie urządzonych terenów zielonych, planowanie oraz bieżące utrzymanie zieleni wysokiej (drzew i krzewów), zieleni dekoracyjnej w pasach drogowych dróg publicznych oraz prowadzenie bieżącego utrzymania drzew w pasach drogowych dróg wewnętrznych i na terenach niezabudowanych, podejmowanie działań interwencyjnych dotyczących utrzymania we właściwym stanie drzew i krzewów rosnących na nieruchomościach będących własnością Miasta, prowadzenie edukacji przyrodniczej³.

Na dzień 31.03.2017 r. ZZM utrzymywał 91 terenów zieleni urządzonej o łącznej powierzchni 605,46 ha obejmującej 38 parków o powierzchni 495,49 ha oraz 53 inne miejsca zieleni urządzonej (zieleńce, skwery, place, pasaże, lasy, błonia) o powierzchni 109,97 ha.

Pod względem organizacyjnym tereny zieleni urządzonej zostały włączone do utworzonych w tym celu przez ZZM 10 rejonów⁴.

(dowód: akta kontroli str. 294-296)

Statutowe zadania dla tej części terenów zieleni realizował Dział Zieleni Urządzonej ZZM, w którym poza kierownikiem zatrudnionych było 12 pracowników, z tego 10 na stanowiskach inspektorów, 1 – na stanowisku podinspektora, 1 – jako pomoc administracyjna.

Z 13 pracowników działu 11 osób posiadało wyższe wykształcenie na kierunkach: ogrodnictwo – 3 osoby (w tym 1 – architektura krajobrazu), ochrona środowiska – 4 (w tym 1 – konserwatorska ochrona przyrody), biologia – 4. Dwóch inspektorów ze średnim wykształceniem legitymowało się tytułem technika ogrodnika.

Szkolenia związane z wykonywanymi obowiązkami odbyło 9 pracowników działu, dla 4 pracowników nie odnotowano takich szkoleń. Zakres szkoleń obejmował problematykę utrzymywania i usuwania drzew i krzewów, wykonywanie zabiegów środkami ochrony roślin, bezpieczeństwo i atrakcyjność placów zabaw, prawo zamówienia publiczne oraz inne przepisy administracyjne.

W zakresach czynności pracownikom Działu Zieleni Urządzonej powierzono nadzór nad utrzymaniem terenów zieleni wchodzących w skład przydzielonego rejonu. Nadzór obejmował właściwe wykonywanie prac ogrodniczych, porządkowych i remontowych prowadzonych przez firmy zewnętrzne w parkach i zieleńcach, rozliczanie wykonanych prac, przygotowywanie materiałów dot. zamówień publicznych, sporządzanie planów rzeczowo – finansowych dla rejonu, opiniowanie możliwości wydzierżawienia fragmentów parku czy zieleńca na cele imprez rozrywkowych, sportowych, nadzór nad właściwym stanem infrastruktury parkowej: placów zabaw, urządzeń sportowych, alejek, mostków, itp.

(dowód: akta kontroli str. 12-25)

Zadania w zakresie utrzymywania zieleni w pasach drogowych i na terenach niezabudowanych, w utworzonych w tym celu rejonach⁵, realizował Dział Zieleni

³ Przypis 2

⁴ Rejon nr 1 Julianów, Rejon nr 2 Dolina Łódki, Rejon nr 3 Stoki – Radiostacja, Rejon nr 4 Dolina Jasienia, Rejon nr 5 Chojny – Dąbrowa, Rejon nr 6 Stare Polesie, Rejon nr 7 Zdrowie – Retkinia, Rejon nr 8 Stare Miasto – Bałuty Zachodnie, Rejon nr 9 Śródmieście, Rejon nr 10 Widzew – Olechów

Towarzyszącej ZZM, w którym poza kierownikiem zatrudnionych było 8 pracowników, z tego 7 na stanowiskach inspektorów, 1 – jako podinspektor.

Z 9 pracowników tego działu 8 posiadało wykształcenie wyższe na kierunkach: ogrodnictwo (ze specjalnością kształtowanie terenów zieleni) – 1 osoba, ochrona środowiska – 4 (w tym 1 – konserwatorska ochrona przyrody), rolnictwo (agronomia i agrobiznes) – 2, z których 1 posiadała tytuł technika ogrodnika ze specjalnością kształtowanie terenów zieleni. Inspektor ze średnim wykształceniem posiadał tytuł zawodowy technika ze specjalnością architektura krajobrazu.

Śród pracowników tego działu szkolenia odbyło 5 osób, a dla 4 – nie odnotowano szkoleń. Zakres szkoleń dotyczył stosowania środków ochrony roślin, pielęgnacji i usuwania drzew z zastosowaniem technik alpinistycznych, procedury administracyjnej i innych zagadnień. Jeden inspektor odbył szkolenie dla kandydatów na egzaminatorów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie technik architektury krajobrazu

W zakresach czynności pracownikom Działu Zieleni Towarzyszącej powierzono bieżące utrzymanie terenów zieleni w pasach drogowych i na terenach niezabudowanych przydzielonego rejonu.

Inspektorowi ds. uzgadniania dokumentacji projektowej (z wyższym wykształceniem w specjalności kształtowanie terenów zieleni) powierzono projektowanie nowych nasadzeń oraz planowanie modyfikacji istniejących oraz kontrolę stanu zieleni.

Nadzorowanie ww. działów należało do zadań Zastępcy Dyrektora ds. Zieleni Miejskiej. Osoba zajmująca to stanowisko posiadała tytuł zawodowy magistra biologii oraz ukończyła kurs w zakresie zezwoleń na wycinkę drzew i odbyła szkolenie „Drzewa i krzewy w świetle zadań gminy i starostwa”

(dowód: akta kontroli str. 10-12)

Ustalono
nieprawidłowości

W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.2. Elektroniczna baza danych o terenach zieleni.

ZZM nie posiadał elektronicznej bazy danych o terenach zieleni w mieście.

(dowód: akta kontroli str. 329)

Opis stanu
faktycznego

Ustalono
nieprawidłowości

W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.3. Wykorzystanie narzędzi elektronicznych do zarządzania zielenią

Na wszystkich stanowiskach Działu Zieleni Urzędzonej i Działu Zieleni Towarzyszącej pracownikom zapewniono dostęp do elektronicznych baz danych o terenie poprzez aplikacje: EGBiL-Moduł Prezentacji Internetowej (Ewidencja Gruntów Budynków i Lokali), GEO-INFO 6 i. Net (mapy), Łódzki Internetowy System Informacji o Terenie – InterSIT (mapy). Dostęp jest dla ZZM bezpłatny, umożliwia pracownikom uzyskanie informacji o lokalizacji działki i własności gruntu oraz o istniejącej infrastrukturze podziemnej. Posiadano też program komputerowy

⁵ W postępowaniu o udzielenie zamówień na lata 2013-2015 r. przyjęto 5 części - rejonów zgodnych z dzielnicami miasta, na lata 2016-2018 przyjęto 7 części – rejonów, wyodrębniając w dzielnicy Górna i Bałuty po 2 rejonów.

Garden Puzzle wykorzystywany do projektowania terenów zieleni poprzez wizualizację różnych wariantów nasadzeń. Koszt nabycia programu wyniósł 169 zł.

Na stanowisku w Dziale Inwestycji ZZM wykorzystywany jest program informatyczny AutoCAD LT 2014 do odczytywania dokumentacji i pobierania informacji przy sporządzaniu dokumentacji, nanoszeniu zmian na projektach i mapach. Koszt nabycia programu wyniósł 5 287,77 zł. Komórcie tej zapewniono też do użytku program komputerowy Norma 3 służący do sporządzania kosztorysów, przedmiarów, sprawdzania kosztorysów ofertowych. Koszt jego nabycia wyniósł 1 689,70 zł.

Dział „Zielona Łódź” ZZM za pośrednictwem strony internetowej prezentował informacje o terenach zielonych i organizowanych wydarzeniach.

(dowód: akta kontroli str. 329)

Ustalono
nieprawidłowości

W kontrolowanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.4. Nowe inwestycje w zakresie zieleni.

Opis stanu
faktycznego

W kontrolowany okresie (2015-2017 I kw.) ZZM realizował jedno zadanie inwestycyjne związane z urządzeniem nowego zieleńca przy ul. Łososiowej nr 21. Pozostałe inwestycje ZZM prowadził na istniejących terenach zieleni urządzonej (głównie w parkach). W 2015 r. prowadzono 17 zadań, a w 2016 r. – 21 zadań inwestycyjnych obejmujących rewitalizację parków, uzupełnienie wyposażenia parków, przebudowę alejek, remont i modernizację elementów architektury. W 6 zadaniach zakres prac uwzględniał także nowe nasadzenia drzew, krzewów i innych roślin, rekultywację lub założenie nowych trawników. W planie finansowym ZZM na 2017 r. zostało uwzględnionych 19 zadań inwestycyjnych w obiektach zieleni urządzonej. Część inwestycji była zadaniami kontynuowanymi w kolejnych latach badanego okresu.

Prace zmierzające do zagospodarowania terenu pod zieleńiec przy ul. Łososiowej zostały rozpoczęte w 2013 r. opracowaniem dokumentacji. Na koniec 2014 r. nakłady na inwestycję wyniosły 515 894,09 zł i dotyczyły głównie przygotowania zdegradowanego terenu pod nową funkcję.

(dowód: akta kontroli str.26-84, 148-149,161)

W marcu 2015 r. przeprowadzono postępowanie (w trybie zapytania ofertowego) w celu udzielenia zamówienia na opracowanie projektu założenia zieleni oraz uzupełnienia infrastruktury rekreacyjnej i komunalnej zieleńca. W postępowaniu tym nie wymagano od wykonawcy wykazania się usługą dotyczącą dokumentacji projektowo – kosztorysowej na zakładanie terenów zieleni, ani nie wymagano wykazania przez wykonawcę dysponowania osobami niezbędnymi do wykonania zamówienia, gdyż – jak wyjaśniono - posiadano rozeznanie odnośnie doświadczenia zawodowego oferentów, którzy wcześniej wykonywali podobne usługi dla ZZM, a zawarcie umowy z wykonawcą warunkowano uprzednim potwierdzeniem kwalifikacji projektanta zieleni.

Wybrany oferent wykonał w czerwcu 2015 r. zamówioną przez ZZM dokumentację. Jej autorem była magister inżynier architekt krajobrazu, której kwalifikacje

potwierdzała kserokopia dyplomu ukończenia studiów magisterskich na kierunku architektura krajobrazu.

Dokumentacja projektowa zawierała wyniki inwentaryzacji (spis) istniejącego drzewostanu wraz z oceną stanu zdrowotnego, wskazaniem drzew do usunięcia i do zabiegów pielęgnacyjnych. W projekcie przewidziano nasadzenie 140 drzew, 1284 krzewów, 452 byliny, 17 paproci, 415 roślin cebulowych, 1 pnące oraz doposażenie zieleni w ławki, kosze na śmieci, stół do gier, zestaw równoważni. Projekt obejmował również specyfikację techniczną wykonania i odbioru robót.

(dowód: akta kontroli str.155,227-228)

Zgodnie z warunkami Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ), (zatwierdzonej 11.09.2015 r.) wykonawca dostarczył wymagany wykaz osób uczestniczących w realizacji zadania, w tym 2 osób z potwierdzonymi kwalifikacjami zawodowymi do prac w zieleni (magister inżynier architektury krajobrazu, technik ogrodnik).

W dniu 29.10.2015 r. ZZM zawarł z wykonawcą umowę na wykonanie prac za ryczałtowym wynagrodzeniem 64 589,00 zł. Prace w zakresie zieleni obejmowały wycinkę 29 drzew, posadzenie 140 drzew, regenerację trawników oraz montaż 8 ławek. Koszty prac dotyczących zieleni oszacowano na kwotę 54 789,00 zł, w tym nasadzenie drzew - 35 129,00 zł.

Jako nadzorujących prace z ramienia ZZM w umowie wymieniono z imienia i nazwiska inspektora odpowiedzialnego za rejon, w którym była zlokalizowana inwestycja, posiadającego tytuł zawodowy magistra na kierunku ochrona środowiska oraz drugiego inspektora, legitymującego się zawodowym tytułem technika ogrodnika.

Prace zostały zakończone przez wykonawcę w terminie określonym umową tj. 22.11.2015 r. i zgłoszone do odbioru, dokonanego protokołem z dnia 26.11.2015 r.

Umową uzupełniającą nr 322/ZZM/W/2015 z dnia 19.11.2015 r. ZZM zlecił temu samemu wykonawcy dalsze prace urządzeniowe zieleni polegające na nasadzeniu 877 krzewów oraz zakupie i montażu 3 ławek. Wynagrodzenie wykonawcy opiewało na kwotę 44 992,80 zł, w tym za zielen - 20 036,80 zł. Przy realizacji umowy uzupełniającej zostały dotrzymane takie same warunki dotyczące kwalifikacji pracowników wykonujących i nadzorujących prace, co przy umowie podstawowej.

Protokołami z dnia 26.11.2015 i 4.12.2015 dokonano odbioru wykonanych robót.

(dowód: akta kontroli str.156)

Wszystkie nakłady poniesione w 2015 r. na inwestycję przy ul. Łososiowej wyniosły razem kwotę 120 036,80 zł

(dowód: akta kontroli str.151,152,155)

W 2016 r. podjęto prace związane z powiększeniem zieleni przy ul. Łososiowej, w związku z przeznaczeniem na ten cel działki przylegającej do urządzanego zieleni⁶. Zadanie zostało zakwalifikowane do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego.

⁶ Decyzja nr DAR-UA-VIII.1266.2016 z dnia 18.08.2016 r. Prezydenta Miasta Łodzi o warunkach zabudowy

W przetargu nieograniczonym na opracowanie dokumentacji projektowej (SIWZ z dnia 10.02.2016 r.) wymagano od wykonawcy wykazania się wykonaniem usługi dotyczącej dokumentacji projektowej na urządzenie, rewitalizację lub rewaloryzację terenów zieleni o powierzchni co najmniej 0,5 ha, obejmującej nasadzenia drzew i krzewów, a przed zawarciem umowy – dostarczenia zamawiającemu wykazu osób biorących udział w realizacji zamówienia, w tym 1 osoby z wyższym wykształceniem ogrodniczym (architektura krajobrazu lub pokrewne) oraz kserokopie dokumentów potwierdzających ich kwalifikacje.

ZZM przedstawił odpis dyplomu ukończenia studiów w specjalności kształtowanie terenów zieleni, potwierdzający tytuł zawodowy (magister inżynier) osoby, która podpisała projekt budowlany z sierpnia 2016 r. obejmujący także urządzenie zieleni.

(dowód: akta kontroli str.157,162-166)

Projekt obejmujący teren o powierzchni 1,1121 ha. zawierał wyniki inwentaryzacji (spis) istniejącego drzewostanu wraz z oceną stanu zdrowotnego, wskazaniem drzew do usunięcia i do zabiegów pielęgnacyjnych. Zaprojektowano nasadzenie 384 drzew, 1667 krzewów, 897 byliny, 153 pnączy, 464 traw ozdobnych oraz wyposażenie zieleni w urządzenia zabawowe dla dzieci starszych, urządzenia do rekreacji i wypoczynku - sportowej siłowni zewnętrznej wraz z zestawem „street workout” (poręcze, drabinki) kosze na śmieci, ławki, budowę góry widokowej z torem rowerowym, oświetlenia i przyłącza wodnego oraz nawierzchni alejek i placów. Podano również specyfikację techniczną wykonania i odbioru robót.

(dowód: akta kontroli str.158)

Według SIWZ z dnia 10.10.2016 r. postępowaniem przetargowym objęto część zakresu prac określonego projektem budowlanym, w tym wykonanie trawników, wyłączając pozostałe roboty, w tym wykonanie wszystkich nasadzeń roślinnych do kolejnego zamówienia uzależnionego od możliwości finansowych zamawiającego, w związku z czym nie wymagano od wykonawcy wykazania się dotychczasowym wykonaniem usługi ogrodniczej polegającej na sadzeniu drzew lub krzewów.

W dniu 29.11.2016 r. ZZM zawarł z wykonawcą umowę⁷ na wykonanie prac w dwóch etapach: I - roboty ziemne i budowlane przygotowawcze na terenie zdegradowanym, usunięcie kolidujących drzew i krzewów, z terminem do 15.12.2016 r.; II - roboty budowlane (wykonanie alejek, placów zabaw i fitness, oświetlenia, części trejaży), montaż koszy i ławek, założenie trawników, z terminem do 30.06.2017 r.

W umowie nie wskazano osoby nadzorującej prace z ramienia inwestora, natomiast wymieniono z imienia i nazwiska przedstawiciela wykonawcy nadzorującego roboty, który posiadał udokumentowane kwalifikacje w specjalności urządzenie i pielęgnacja terenów zieleni.

Prace w I etapie zostały zakończone przez wykonawcę w terminie określonym umową tj. 15.12.2016 r. i zgłoszone do odbioru, dokonanego protokołem z dnia 21.12.2016 r. Wynagrodzenie wykonawcy za prace I etapu wyniosło 124 415,42 zł, w tym w zakresie zieleni – 21 988,50 zł.

(dowód: akta kontroli str.158,219,221)

⁷ Firmą Plantum s.c. umowę nr 297/0220/ZZM/2016

W dniu 16.12.2016 r. ZZM skierował do wykonawcy (Plantum s.c.) zaproszenie do złożenia oferty na wykonanie zamówienia polegającego - w I etapie - na nabyciu przez wykonawcę, w terminie do 27.12.2016 r., całości materiału roślinnego zaprojektowanego do nasadzenia, w II etapie - na posadzeniu roślin w terminie do 31.10.2017 r. W dniu 19.12.2016 r. ZZM przeprowadził udokumentowane protokołem negocjacje z ww. wykonawcą, w wyniku których strony uzgodniły wynagrodzenie za przedmiot zamówienia w wysokości 212 792,16 zł na podstawie cen określonych w formularzu cenowym załączonym do protokołu. Koszt materiału roślinnego wynosił 104 783,76 zł, z tego drzew - 44.602,92 zł, krzewy - 32 484,24 zł, pozostałe rośliny - 27 696,60 zł, koszt usługi ogrodniczej (posadzenia roślin) - 80 901 zł, koszt zakupu i ułożenia włókniny separacyjnej - 9 972 zł, koszt zakupu i ułożenia obrzeży trawnikowych - 17 136 zł. Spośród wykazanych w protokole 384 drzew liściastych w 21 gatunkach - 321 szt. stanowił grab pospolity w formie żywopłotowej.

(dowód: akta kontroli str.159,160,187-192)

W dniu 21.12.2016 r. ZZM zawarł z wykonawcą (Plantum s.c.) umowę nr 306/0220/ZZM/2016 na wykonanie prac w zakresie, etapach, terminach i za wynagrodzeniem uzgodnionym w negocjacjach. Określony umową zakres prac był zgodny z projektem zieleni z sierpnia 2016 r. oraz protokołem negocjacyjnym i obejmował nabycie 384 drzew, 1667 krzewów, 897 bylin, 153 pnączy, 464 trawy, a następnie dokonanie nasadzenia materiału roślinnego.

Wymienionym w umowie z imienia i nazwiska przedstawicielem zamawiającego do nadzoru prac objętych umową była inspektor Działu Zieleni Urzędzonej, nadzorująca rejon, w którym prowadzono inwestycję.

(dowód: akta kontroli str.159,160,174-186)

Zgodnie z umową protokołem odbioru częściowego z dnia 27.12.2016 r., podpisanym przez wykonawcę i inspektora nadzorującego prace z ramienia ZZM, potwierdzono nabycie przez wykonawcę całości materiału roślinnego obejmującego 384 drzew, 1667 krzewów, 897 bylin, 153 pnączy, 464 trawy, dobrego jakościowo i zgodnego pod względem gatunku, ilości i wymiarów z dokumentacją projektową, przechowywanego kosztem i staraniem własnym wykonawcy do momentu posadzenia. Protokół zawierał uwagę, że ponowne okazanie i sprawdzenie materiału roślinnego pod względem jakości, ilości oraz żywotności roślin nastąpi przed przystąpieniem do realizacji II etapu umowy tj. przed ich posadzeniem.

W protokole odbioru nie wykazano dowodu (faktury) dokumentującego nabycie przez Plantum s.c. wymienionych gatunków i ilości roślin, jak też nie określono sposobu i miejsca składowania roślin.

(dowód: akta kontroli str.159,160,194)

Zgodnie z umową ZZM otrzymał od wykonawcy fakturę z dnia 27.12.2016 r. na kwotę 104 783,76 zł tytułem wynagrodzenia za wykonanie I etapu zamówienia, tj. nabycie materiału roślinnego. Faktura została zapłacona przez ZZM w dniu 28.12.2016 r.

(dowód: akta kontroli str.160,195-197)

Wszystkie nakłady poniesione w 2016 r. na inwestycję przy ul. Łososiowej wyniosły razem kwotę 258 977,79 zł. Łączne nakłady na inwestycję do końca 2016 r.

62A
wyniosły 894 858,68 zł. Według kosztorysu inwestorskiego całkowity koszt realizacji projektu z czerwca 2016 r. oszacowany został na kwotę 1 793 439 zł

(dowód: akta kontroli str.150-154,173)

Oględziny części urządzonej zieleni przy ul. Łososiowej wykazały zgodność wykonanych w 2015 r. nasadzeń drzew z dokumentacją projektową pod względem ilościowym (140 szt.), gatunkowym i lokalizacyjnym. Parametry drzew odpowiadały wymaganiom projektu. Drzewa stabilnie posadowione w gruncie, z uformowanymi misami i wyściółką z kory. Drzewa liściaste ustabilizowane taśmą i palikami. W urządzonej części zieleni znajdowały się także liczne drzewa (samosiewy) uwzględnione do pozostawienia przy projektowaniu zagospodarowania terenu. Podczas oględzin stwierdzono na gruncie także inne elementy zaprojektowanej zieleni (krzewy, byliny trawy). Wykonany był plac zabaw (ogródek) dla dzieci wyposażony w urządzenia. Na zieleńcu były alejki, ławki, kosze na śmieci, oświetlenie, urządzenia zabawowe i do fitness.

W części zieleni będącej w budowie (ogrodzony plac budowy, roboty w toku) posadzone zostały m.in. przewidziane projektem drzewa, zainstalowane urządzenia do rekreacji dla młodzieży i dorosłych.

Ocena zieleni pod względem dostępności i komfortu nie budziła zastrzeżeń i uwag.

(dowód: akta kontroli str. 427-429)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1/ Brak w umowie nr 297/0220/ZZM/2016 wskazania osoby nadzorującej prace z ramienia inwestora wyjaśniono niskim (3,5%) udziałem prac w zakresie zieleni w stosunku do ogólnej wartości zamówionych robót.

(dowód: akta kontroli str. 219,221)

Okoliczność ta – zdaniem NIK- nie może usprawiedliwiać zaniechania wyznaczenia przez inwestora osoby odpowiedzialnej za należyte wykonanie zamówienia i uprawnionej wobec wykonawcy.

2/ W protokole odbioru z dnia 27.12.2016 r. nie wykazano dowodu (faktury) dokumentującego nabycie przez Plantum s.c. materiału roślinnego, jak też nie określono sposobu i miejsca składowania roślin. Takiego obowiązku nie nakładała na wykonawcę umowa nr 306/0220/ZZM/2016, co wynikało – według wyjaśnienia p.o. Dyrektora z braku takiego wymagania ze strony zamawiającego. Uznano za wystarczające do potwierdzenia należytego wykonania I etapu zamówienia przedłożone przez wykonawcę oświadczenie o zakupieniu materiału roślinnego i jego odpowiednim przechowywaniu oraz kopie potwierdzeń złożonych zamówień na materiał roślinny zgodny pod względem gatunkowym i parametrów jakościowych z opisem przedmiotu zamówienia.

(dowód: akta kontroli str.159,160,194, 219,222)

NIK zauważyła, że potwierdzeniem nabycia roślin przez wykonawcę, w świetle przepisów prawa jest faktura⁸.

Ustalono
nieprawidłowości

W kontrolowanym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono.

⁸ zgodnie z art. 106b ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2017 r. poz. 1221) podatnik jest obowiązany wystawić fakturę dokumentującą sprzedaż

1.5. Wielofunkcyjne zagospodarowanie terenów zieleni.

Opis stanu
faktycznego

Według ewidencji środków trwałych wyposażenie obiektów zieleni urządzonej zapewniało funkcję wypoczynkową, rekreacyjną, zabawową i sportową zarówno dla dzieci i młodzieży jak i osób dorosłych. Według tej ewidencji na stanie 50 obiektów (parki, zieleńce, skwery, pasáže) znajdowały się: place zabaw, piaskownice, urządzenia zabawowe, boiska sportowe, stoły do gry w ping-ponga, stoliki szachowe. Na 22 z tych obiektów były zainstalowane urządzenia do różnych ćwiczeń siłowych.

(dowód: akta kontroli str. 229-293)

Oględziny zieleńca przy ul. Łososiowej wykazały wyposażenie obiektu zapewniające jego wielofunkcyjne wykorzystanie przez osoby różnych kategoriach wiekowych. Oględziny Parku im. Adama Mickiewicza wykazały wyposażenie obiektu w nowo zbudowaną altanę do wypoczynku oraz ławki, stoły i stoliki do przygotowania grilla.

(dowód: akta kontroli str. 427-429, 434-436)

Ustalone
nieprawidłowości

W kontrolowanym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono.

1.6. Sadzenie nowych drzew i krzewów.

Opis stanu
faktycznego

W badanym okresie ZZM posadził ogółem 361 drzew w 40 gatunkach, z tego w 2015 r. – 141 szt., w 2016 r. – 188 szt., w I kw. 2017 r. – 32 szt.

W przedmiarach prac załączanych do dokumentacji przetargowej na utrzymanie terenów zieleni (bez terenów zieleni towarzyszącej) przyjęto następujące ilości drzew do nasadzenia: w 2015 r. – 143 szt., w 2016 r. – 91 szt., w 2017 r. – 83 szt.

W tym czasie nasadzono 50 881 szt. krzewów w 35 gatunkach, z czego w 2015 r. – 11 559 szt., w 2016 r. – 38 737 szt., w I kw. 2017 r. – 585 szt.

Łączny koszt zakupu sadzonek drzew wyniósł kwotę 159 442 zł, a sadzonek krzewów – 754 152 zł.

Podane ilości drzew i krzewów nie obejmują nasadzeń w ramach inwestycji przy ul. Łososiowej oraz nasadzeń kompensacyjnych wynikających z decyzji administracyjnych zezwalających na wycinkę drzew.

(dowód: akta kontroli str. 424-426, 501-502)

Zgodnie z opisem przedmiotu zamówienia w SIWZ sadzenie drzew polega na:

- posadzeniu drzewa (wskazanego gatunku) z bryłą korzeniową (45-55 litrów) o obwodzie (na wysokości 130 cm) 12-16 cm we wskazanym miejscu z całkowitą zaprawą dołu (głębokość i średnica to min. 50 cm) ziemią urodzajną i umocowaniu do trzech palików (paliki połączone w górnej części 3 listwami)

- posadzeniu drzewa (wskazanego gatunku) z bryłą korzeniową (55-100 litrów) o obwodzie (na wysokości 130 cm) 16-25 cm we wskazanym miejscu z całkowitą zaprawą dołu (głębokość i średnica to min. 50 cm) ziemią urodzajną i umocowaniu do trzech palików (paliki połączone w górnej części 3 listwami).

Miejsce sadzenia drzewa wskazane przez zamawiającego, a sposób wykonania nasadzeń powinien uwzględniać wytyczne:

- przed wsadzeniem drzewa należy wbić w dno dołu drewniane, okorowane i zaipregnowane paliki o średnicy około 8-10 cm (3 sztuki)
- drzewa należy przywiązać taśmą do palików (na wysokości ok. 20 cm pod koroną)

- 633
- wysokość palika wbitego w grunt powinna być równa wysokości pnia drzewa
 - jeden z palików powinien być umieszczony od strony najczęściej wiejących wiatrów
 - korzenie należy zasypać ziemią, a następnie ubić, uformować misę i podlać w sposób zapewniający przesiąknięcie bryły korzeniowej
 - posadzone drzewo należy obficie podlać.

Opis przedmiotu zamówienia określał podlewanie nasadzeń (1 sztuki rośliny 10 litrami wody, 1 szt. rośliny 5 litrami wody) i nawożenie nasadzeń (1 szt. rośliny 5 litrami nawozu).

(dowód: akta kontroli str.330-331)

W ramach zadania inwestycyjnego pn. „Rewitalizacja Parku im. Adama Mickiewicza” w 2015 r. posadzono 5 drzew, 222 krzewów, 31 pnączy, 1636 bylin, 496 paproci oraz założono trawniki na pow. 3 105 m.kw. Prace związane z urządzeniem zieleni obejmowały także pielęgnację nasadzeń od lipca do października 2015 r. oraz usunięcie drzew przewidziane w dokumentacji projektowej. Koszt prac dotyczących zieleni wyniósł 46 122,14 zł. Natomiast całkowite wynagrodzenie wykonawcy w wysokości 434 374,84 zł obejmowało również roboty budowlane - wykonanie altany, alejek, miejsc rekreacji, montaż elementów małej architektury.

Dokumentacja projektowa tego zadania w zakresie urządzenia zieleni została opracowana przez osobę z kwalifikacjami (magistra inżyniera architekta krajobrazu), wymaganymi umową nr 75/ZZM/W/ZM/2014 z dnia 26.02.2014 r. na wykonanie projektu budowlano-wykonawczego rewitalizacji parku.

ZZM nie posiadał dokumentu potwierdzającego tytuł zawodowy autora projektu. Na etapie postępowania o udzielenie zamówienia nie wymagano w zapytaniu ofertowym takiego potwierdzenia ani nie wymagano wykazania przez wykonawcę dysponowania osobami zdolnymi do opracowania projektu zieleni.

Projekt uwzględniał wytyczne konserwatorskie (park wpisany do rejestru zabytków decyzją z dnia 6.12.1984 r.) i został zatwierdzony przez Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków postanowieniem znak: WUOZ-A.5142.251.2014.AG z dnia 15.07.2014 r.

Decyzją znak: WUOZ-A.5142.41.2015.AG z dnia 6.02.2015 r. Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków udzielił pozwolenia na przeprowadzenie robót budowlanych wraz z urządzeniem zieleni na terenie Parku im. A. Mickiewicza. W decyzji wymieniono z imienia i nazwiska kierownika robót budowlanych, inspektora nadzoru inwestorskiego, a także inspektora nadzoru inwestorskiego ds. zieleni,

W postępowaniu o udzielenie zamówienia na wykonanie rewitalizacji parku nie wymagano od wykonawcy wykazania się dotychczas wykonanymi robotami w zakresie zieleni ani dysponowania osobami zdolnymi do wykonania zamówienia, w tym w zakresie zieleni. Przed zawarciem umowy natomiast zobowiązano wybranego w postępowaniu wykonawcę do dostarczenia wykazu osób biorących udział w realizacji zamówienia oraz kserokopii dokumentów potwierdzających ich wykształcenie, kwalifikacje i uprawnienia. Zamawiający wymagał, aby wykonawca dysponował m.in. jedną osobą posiadającą kwalifikacje do kierowania pracami konserwatorskimi lub pracami restauratorskimi w parkach zabytkowych⁹ oraz

⁹ § 23 ust.1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań

dwoma osobami spełniających wymagania przepisów¹⁰ do realizacji prac technicznych w parkach zabytkowych. Załączony do SIWZ projekt umowy wymagał imiennego wykazania w § 8 umowy: kierownika budowy, kierownika robót w zakresie zieleni zabytkowej, dwu osób do realizacji prac technicznych w zakresie zieleni zabytkowej.

W umowie¹¹ z wykonawcą nie została wykazana imiennie żadna z ww. osób. Natomiast do umowy tej został załączony wykaz pracowników sporządzony przez wykonawcę, w którym wskazano imiennie osobę nadzorującą prace w zakresie zieleni. Kwalifikacje osoby nadzorującej zostały udokumentowane zaświadczeniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków¹², stwierdzającym „kwalifikacje do wykonywania prac o charakterze technicznym w urządzaniu i pielęgnacji terenów zorganizowanej zieleni zabytkowej” oraz świadectwem Naczelnej Organizacji Technicznej Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne inżynierów i Techników Ogrodnictwa¹³ ukończenia kursu inspektora nadzoru prac w zieleni na terenach zurbanizowanych.

Ponadto przedłożono oświadczenie z dnia 17.03.2015 r. osoby nadzorującej, że od 2004 r. prowadzi prace przy pielęgnacji zieleni w parkach zabytkowych oraz świadectwo ukończenia studiów podyplomowych w zakresie rolnictwo – ogrodnictwo z uwzględnieniem agroturystyki i urządzania terenów zielonych.

Na wykazie pracowników wymieniono dwie osoby do prac przy zieleni, które posiadały udokumentowane kwalifikacje.

Nadzór inwestorski na pracami w zakresie zieleni pełniła osoba posiadająca udokumentowane kwalifikacje zawodowe w zakresie kształtowania terenów zieleni.

Prace odebrano od wykonawcy 10.07.2015 r., a w następnych terminach (7.31.08.2015, 30.09.2015, 9.11.2015) dokonywano odbiorów prac pielęgnacyjnych (umowny termin zakończenia prac wyznaczono na 31.10.2015 r.)

(dowód: akta kontroli str. 129-133,145,146,147)

Łączne nakłady na rewitalizację Parku im. Adama Mickiewicza, realizowanego w ramach budżetu obywatelskiego, wyniosły 504 880,14 zł

(dowód: akta kontroli str. 125-129)

Ogledziny nowo posadzonych drzew w ramach badanej inwestycji wykazały zgodność posadzonych w parku w 2015 r. drzew z dokumentacją projektową pod

konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych (Dz.U. Nr 165 poz. 987), wymagający posiadania tytułu zawodowego magistra lub magistra inżyniera uzyskanego na kierunku studiów wyższych, obejmujących wiadomości w tym zakresie, oraz odbycia po ukończeniu tych studiów co najmniej 12-miesięczną praktykę zawodową przy konserwacji i pielęgnacji tego rodzaju zabytków wpisanych do rejestru zabytków.

¹⁰ § 23 ust.2 ww. rozporządzenia, wymagający posiadania świadectwa ukończenia szkoły średniej zawodowej oraz tytułu zawodowego albo wykształcenia średniego i dyplom potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodach związanych z pielęgnacją zieleni, albo odbycia co najmniej 12-miesięcznej praktyki zawodowej przy pielęgnacji tego rodzaju zabytków wpisanych do rejestru zabytków.

¹¹ nr 113/ZZM/W/2015 z dnia 19.03.2015

¹² zaświadczenie nr 1/99 Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 18.03.1999 r. znak: WOSOZ VII-DN-Z/6550/1/99

¹³ świadectwo nr 19/97 z dnia 22.02.1998 r. Naczelnej Organizacji Technicznej Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Ogrodnictwa

względem ilościowym (5 szt.), gatunkowym i lokalizacyjnym (wokół nowo wybudowanej altany). Parametry drzew odpowiadały wymaganiom projektu. Drzewa stabilnie posadowione w gruncie o uformowanych misach z wyściółką z kory, każde przymocowane taśmą do 3 palików. Kondycja drzew dobra. Odległości posadzonych drzew od innych drzew wynosiły: 3 szt. jarzab szwedzki – 4,5 m, 4,5 m, 7,7 m; 2 szt. gruszy wierzbolistej – 5,5 m, 12m. W pobliżu posadzonych drzew i altany ustawione zostały ławki, stoły, kosze w miejscu przygotowanym do wypoczynku i grillowania.

Ocena parku pod względem dostępności i komfortu nie budziła zastrzeżeń i uwag

(dowód: akta kontroli str. (434-436)

Zadanie inwestycyjne pn. „Rewaloryzacja Parku im. Władysława Reymonta” obejmowało roboty remontowo budowlane (wykonanie nowej nawierzchni alejek, remont żelbetowych barier, schodów, rzeźb, renowację stawu, montaż nowych ławek, koszy, stołów do gry w szachy) oraz prace w zakresie zieleni (wycinkę 32 sztuk drzew, karczowanie i przycinanie starych krzewów, prace pielęgnacyjne na 150 drzewach, nasadzenie krzewów i pnączy). Projekt budowlany z września 2013 r. uwzględniał wytyczne konserwatorskie (park wpisany do rejestru zabytków decyzją z dnia 29.12.1992). Część projektu dotycząca zieleni zawierała wyniki inwentaryzacji (spis) całego drzewostanu parkowego wraz z analizą dendrochronologiczną i oceną zdrowotną, wykaz drzew do usunięcia i do zabiegów pielęgnacyjnych. Część opisowa projektu zieleni zawierała: wytyczne do sadzenia krzewów i pnączy, zestawienie materiału roślinnego, nazwę łacińską i polską roślin, ilość (936 sztuk w 7 gatunkach) i wielkość sadzonek, wymagania jakościowe materiału roślinnego oraz zasady pielęgnacji (podlewania, odchwaszczania, przycinania).

Projekt zieleni podpisała osoba posiadająca tytuł zawodowy magistra inżyniera architekta krajobrazu. Na etapie postępowania przetargowego o udzielenie zamówienia na projekt budowlany, zamawiający wymagał od wykonawcy doświadczenia (wykonania jednej podobnej usługi), dysponowania osobami niezbędnymi do wykonania zamówienia i wykazu osób, które będą uczestniczyć w wykonywaniu zamówienia wraz z informacjami na temat ich kwalifikacji zawodowych niezbędnych do wykonania zamówienia.

Wybrana oferta zawierała wymagany wykaz usług wykonanych przez oferenta, wykaz osób uczestniczących w wykonaniu zamówienia, w tym osobę posiadającą tytuł magistra inżyniera architekta krajobrazu, której podpisem opatrzony był wykonany projekt zieleni.

ZZM nie posiadał dokumentu w postaci odpisu dyplomu uczelni lub zaświadczenia potwierdzającego kwalifikacje zawodowe wykonawcy projektu zieleni, wyjaśniając to brakiem podstawy prawnej do żądania takich dokumentów w dacie wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia, tj. 19.02.2013 r.

(dowód: akta kontroli str. (91-92, 119-121)

W postępowaniu o udzielenie zamówienia na wykonanie rewaloryzacji Parku im. Wł. Reymonta nie wymagano od wykonawcy wykazania się dotychczas wykonanymi robotami w zakresie zieleni ani dysponowania osobami zdolnymi do wykonania zamówienia, w tym w zakresie zieleni. Przed zawarciem umowy zobowiązano

wybranego wykonawcę do dostarczenia wykazu osób biorących udział w realizacji zamówienia oraz kserokopii dokumentów potwierdzających ich wykształcenie, kwalifikacje i uprawnienia. Zamawiający wymagał, aby wykonawca dysponował m.in. jedną osobą posiadającą kwalifikacje do kierowania pracami konserwatorskimi lub pracami restauratorskimi w parkach zabytkowych oraz dwiema osobami do realizacji prac technicznych w parkach zabytkowych spełniających wymagania¹⁴

Projekt umowy załączony do SIWZ wymagał imiennego wykazania w § 8 umowy kierownika budowy, kierownika robót w zakresie zieleni zabytkowej oraz dwu osób do realizacji prac technicznych w zakresie zieleni zabytkowej oraz inspektora nadzoru. W zawartej umowie¹⁵ nie zawarto zapisów w powyższym zakresie.

Do umowy na rewaloryzację Parku im. Wł. Reymonta, załączony został natomiast wykaz osób (z podaniem kwalifikacji), którym powierzono prace w zakresie zieleni oraz osobę – z udokumentowaniem jej kwalifikacji – wskazaną do nadzoru prac w zakresie zieleni. Ponadto załączono pismo Łódzkiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków stwierdzające odpowiednie wykształcenie tej osoby i wymaganą przepisami praktykę zawodową do kierowania oraz wykonywania prac przy zieleni zabytkowej.

W częściowym odbiorze robót w zakresie zieleni (protokół z dnia 4.05.2015 r.) nie uczestniczył przedstawiciel ZZM posiadający kwalifikacje w zakresie zieleni, a wpisany do protokołu pracownik ZZM posiadał uprawnienia do kierowania i nadzorowania robót budowlanych. Potwierdzenie przez ZZM wykonania prac w zakresie zieleni nastąpiło w dniu następnym po odbiorze robót, przez kierownika Działu Zieleni Urzędzonej, która po dokonanej wizji lokalnej sporządziła służbową notatkę z dnia 5.05.2015 r., potwierdzając w niej prawidłowość wykonania prac w zakresie zieleni. Kierownik legitymuje się wyższym wykształceniem w specjalności ogrodnictwo i tytułem zawodowym magistra inżyniera.

(dowód: akta kontroli str. 92-105)

Końcowy odbiór wykonanych terminowo robót nastąpił protokołem z dnia 30.11.2015 r.

Zgodnie z umową wynagrodzenie wykonawcy wyniosło 1 575 077 zł, z czego na prace w zakresie zieleni przypadła kwota 119 814 zł, w tym 81 561 zł nasadzenie krzewów i pnączy. Nakłady na inwestycję wyniosły łącznie 1 817 987,66 zł.

(dowód: akta kontroli str. 85-91,94)

Nowe drzewa sadzono także w ramach utrzymania terenów zieleni urzędzonej obejmującego wykonywanie prac ogrodniczych i porządkowych w parkach i zieleńcach w latach 2015-2018 r.

Udzielenie zamówienia w tym zakresie na lata 2015-2018 było przedmiotem dwóch przetargów nieograniczonych. Według SIWZ z dnia 9.01.2015 r. przedmiot zamówienia podzielono na 10 części.¹⁶ Od wykonawców wymagano doświadczenia potwierdzonego podobnymi usługami, dostarczenia zamawiającemu, po wyborze oferty, a przed zawarciem umowy, wykazu osób, które będą uczestniczyć

¹⁴ Przypis 9 i 10

¹⁵ nr 121/ZZM/W/2015 z dnia 30.03.2015

¹⁶ przypis 5

68X

w realizacji zamówienia wraz z dokumentami potwierdzającymi wykształcenie i/lub uprawnienia. Wymagano co najmniej 2 osób posiadających uprawnienia do prowadzenia prac pielęgnacyjnych na drzewach metodą alpinistyczną „z lin”, 3 osób z wykształceniem ogrodniczym minimum zasadniczym, na każdą część zamówienia, a w parkach zabytkowych - 1 osoby posiadającej kwalifikacje do kierowania pracami konserwatorskimi lub pracami restauratorskimi w parkach zabytkowych, 1 osoby (na każdą część) spełniającej wymagania do realizacji prac technicznych w parkach zabytkowych.

SIWZ z dnia 22.04.2015 r. dotyczyła utrzymania terenów zieleni miejskiej w rejonie ogrodniczym Śródmieście i zawierała podobne wymagania wobec wykonawców.

Opisy przedmiotu zamówienia został skonkretyzowany w załącznikach do formularza umowy stanowiącego załącznik do SIWZ. Określono w nich szczegółowo sposób wykonania i odbioru usług obejmujących ogrodnicze prace niezryczałtowane (m.in. wiosenne wygrabienie liści i zanieczyszczeń, koszenie trawników, traw i chwastów, pielęgnacje drzew, krzewów, kwietników, gazonów, usuwanie drzew, w tym drzew powalonych i uschłych, sadzenie drzew i krzewów, prace porządkowe, w tym mycie ławek parkowych, wymiana piasku w piaskownicach, prace remontowo-naprawcze) oraz zryczałtowane prace porządkowe (utrzymanie nawierzchni, opróżnianie koszy na śmieci, zbieranie zanieczyszczeń, przeglądy techniczne placów zabaw, bieżące naprawy urządzeń zabawowych i sportowo-rekreacyjnych). Do formularza umowy zostały załączone wykazy urządzeń zabawowych i sportowych znajdujących się na terenie poszczególnych parków i zieleńców.

W wyniku postępowania ZZM udzielił zamówień na utrzymanie zieleni miejskiej w zgodzie z opisem przedmiotu zamówienia, co potwierdzała treść badanej umowy¹⁷ na wykonanie przedmiotowych usług w rejonie ogrodniczym nr 6 Stare Polesie o łącznej powierzchni 74,07 ha terenów zielonych (Park im. Ks. J. Poniatowskiego o pow. 38,20 ha, 3 zieleńce o pow. 1,66 ha oraz Łódzkie Błonia o pow. 34,21 ha), w terminie od dnia 1.06.2015 r. do 30.04.2018 r.

Zgodnie z SIWZ w § 5 umowa określała kwotę całkowitego wynagrodzenia wykonawcy oraz wartości usług do wykonania w poszczególnych latach okresu umownego, dopuszczając możliwość zmiany wynagrodzenia w drodze aneksowania umowy.

Umowami z sierpnia 2015 r i kwietnia 2016 r.¹⁸ udzielono temu samemu wykonawcy po negocjacjach, dodatkowych zamówień w zakresie usług ogrodniczych, porządkowych i remontowych w rejonie ogrodniczym nr 6, do wykonania w terminie odpowiednio do 16.11.2015 r. i 31.10.2016 r.

Wykonawca przedłożył wykaz osób, które miały uczestniczyć w realizacji zamówienia wraz z kserokopiami dokumentów potwierdzających kwalifikacje zawodowe wymagane SIWZ. Wykonawca wykazał się również referencjami i realizacją zamówienia na rzecz Miasta Belchatowa dotyczącego parku wpisanego do rejestru zabytków.

Wynagrodzenie wykonawcy przewidziane na 2015 r. umową z maja 2015 r. wynosiło kwotę 456 919,50 zł (brutto). Dotyczyło ono realizacji prac

¹⁷ umowa nr 179/ZZM/W/2015 zawarta dnia 28.05.2015 r. z WIBUD Wiesława Szadkowska

¹⁸ Umową nr 228/ZZM/W/2015 z dnia 3.08.2015 r. i umową nr 137/0220/ZZM/2016 z dnia 27.04.2016 r.

niezryczałtowanych i prac zryczałtowanych wykazanych do przedmiaru robót w postępowaniu o udzielenie zamówienia. Ryczałtem zostały objęte prace porządkowe: utrzymanie nawierzchni, w tym zimowe, opróżnienie koszy i zbieranie zanieczyszczeń, przeglądy techniczne urządzeń placów zabaw, bieżące naprawy urządzeń zabawowych i sportowo-rekreacyjnych, pielęgnacja młodych drzew, pielęgnacja kwietników, gazonów, trawników wraz z obsługą systemu nawadniającego. Do prac niezryczałtowanych zaliczono m.in.: sadzenie i pielęgnację drzew i krzewów, wycinanie drzew suchych i zagrażających bezpieczeństwu, frezowanie pni, obsadzanie kwietników i gazonów, koszenie trawników, mycie, malowanie i naprawę ławek parkowych, wymianę piasku w piaskownicach.

W 2016 r. wartość usług wykonanych w rejonie nr 6 na podstawie ww. aneksowanej umowy wyniosła kwotę 655 238,12 zł.

Na 2017 r. w umowie przyjęto wykonanie usług na kwotę 645 240 zł, z czego w I kwartale tego roku zrealizowano prace za 85 033,80 zł.

Umowa z sierpnia 2016 r. ustalała kwotę wynagrodzenia w wysokości 40 670 zł i została w pełni zrealizowana. Również prace wynikające z umowy z kwietnia 2016 r. zostały wykonane w ustalonej wysokości wynagrodzenia tj. 25 360 zł

Według zleceń prac przekazanych do wykonawcy przez ZZM oraz protokołów odbioru robót i faktur wykonawcy – w rejonie nr 6 posadzono łącznie 15 drzew, z tego:

- 7 szt. nasadzone we wrześniu 2015 r. w Parku im. J. Poniatowskiego, odebrane protokołem z dnia 5.10.2015 r.
- 3 szt. nasadzone w październiku 2015 r. w Parku im. J. Poniatowskiego, odebrane protokołem odbioru z dnia 2.11.2015 r.
- 2 szt. w Parku im. J. Poniatowskiego oraz 3 szt. na zieleńcu przy Pl. Hallera – nasadzone w październiku 2016 r., odebrane protokołem z dnia 2.11.2016 r.

Ilość posadzonych w 2015 r. drzew (10 szt.) w rejonie nr 6 była zgodna z przedmiarem robót.

Ilość posadzonych w 2016 r. drzew (5 szt.) w rejonie nr 6 była mniejsza o 5 szt. od ilości zamieszczonej w przedmiarze robót (10 drzew). Ze zlecenia robót nr 15/11/2016 z dnia 4.11.2016 r. wynikało, że zamiast nasadzenia 5 drzew za kwotę 1 750 zł zlecono zamiennie prace pielęgnacyjne przy 10 drzewach, na taką samą wartość.

(dowód: akta kontroli str. 403-405)

W ZZM nie było dokumentu/opracowania nazwanego „standardami”, które dotyczyłoby zieleni. Z wyjaśnienia p.o. Dyrektora w sprawie przyczyn nie posiadania standardów dotyczących zieleni wynika, że wewnętrzne standardy zawarte są w Specyfikacji Technicznej Wykonania i Odbioru Usług (w przypadku zieleni przyulicznej) oraz w Sposobie Wykonania i Odbioru Usług (w zakresie parków i zieleńców). Według wyjaśnienia ZZM planuje zlecenie w najbliższym czasie opracowania standardów kształtowania i utrzymania zieleni dla całego miasta.

(dowód: akta kontroli str. 449,452)

Nowe drzewa sadzono także w ramach kompensacji wynikającej z decyzji administracyjnych zezwalających na wycinkę drzew w pasach drogowych i na nieruchomościach niezabudowanych.

Utrzymanie zieleni w pasach drogowych dróg publicznych oraz utrzymanie drzew w pasach drogowych dróg wewnętrznych i na terenach niezabudowanych na obszarze Miasta Łodzi w latach 2013-2015 było przedmiotem dwóch przetargów nieograniczonych.

Według SIWZ z dnia 6.05.2013 r. przedmiot zamówienia obejmował 3 rejony (Bałuty, Widzew, Śródmieście). W SIWZ z dnia 20.05.2013 r. ustalono 2 rejony (Górna, Polesie).

Od wykonawców wymagano doświadczenia potwierdzonego podobnymi usługami, dostarczenia zamawiającemu, przed zawarciem umowy, wykazu osób, które będą uczestniczyć w realizacji zamówienia wraz z dokumentami potwierdzającymi wykształcenie i/lub uprawnienia. Wymagano 1 osoby po ukończonym kursie pielęgnacji i leczenia drzew II lub III stopnia, 1 osoby posiadającej uprawnienia do prowadzenia prac pielęgnacyjnych na drzewach metodą alpinistyczną, 1 osoby do kierowania pracami ogrodniczymi posiadającej min. średnie wykształcenie ogrodnicze oraz co najmniej 5-letnie doświadczenie w wykonywaniu prac ogrodniczych.

Opisy przedmiotu zamówienia podane w SIWZ określały szczegółowo zakres prac dotyczących: redukcji koron drzew, usuwania drzew, w tym drzew powalonych, frezowania pnia, cięć odmładzających i formujących krzewów, sadzenia drzew, warunków jakie powinien spełniać materiał roślinny, wad eliminujących materiał nasadzeniowy, sadzenia krzewów.

W wyniku postępowania ZZM udzielił zamówień na utrzymanie zieleni w pasach drogowych zgodnie z opisem przedmiotu zamówienia, co potwierdzała treść badanych umów:

- nr 180/ZZM/W/ZM/ZT/2013 zawartej dnia 9.07.2013 r. na wykonanie usług w dzielnicy Widzew w terminie od dnia podpisania umowy do 10.12.2015 r.
- nr 190/ZZM/W/ZM/ZT/2013 zawartej dnia 24.07.2013 r. na wykonanie usług w dzielnicy Polesie w terminie od dnia podpisania umowy do 10.12.2015 r.

Umowy określały kwotę całkowitego wynagrodzenia wykonawcy oraz wartości usług do wykonania w poszczególnych latach okresu umownego, dopuszczając możliwość zmiany wynagrodzenia w drodze aneksowania umowy.

Wykonawcy spełniali wymagania SIWZ w zakresie doświadczenia i dysponowania odpowiednimi osobami.

Zgodnie z treścią § 3 każdej z ww. umów zamówienia miały być realizowane sukcesywnie na podstawie pisemnych zleceń zamawiającego przekazywanych wykonawcom w formie wykazów prac ustalających szczegółowo zakresy, miejsce i termin wykonania prac.

Według § 4 umowy wykonawca miał obowiązek niezwłocznego pisemnego powiadomienia zamawiającego o wykonaniu prac, których odbioru zamawiający dokona w terminie 5 dni od powiadomienia.

W § 5 umowy określono informacje wymagane w protokole odbioru wykonanych prac, a także informację o udzieleniu przez wykonawcę 12 – miesięcznej gwarancji na nasadzenia drzew, zobowiązującej wykonawcę do nowych nasadzeń w zamian

za drzewa uschłe i zniszczone przez choroby (za wyłączeniem przypadków spowodowanych przez osoby trzecie).

Wynagrodzenie wykonawcy przewidziane na 2015 r. aneksowaną umową nr 180/ZZM/W/ZM/ZT/2013 wynosiło kwotę 424 984,43 zł (brutto). Wartość zrealizowanych w 2015 r. prac wyniosła 424 975,68 zł i stanowiła sumę wynagrodzenia wykonawcy zafakturowanego w 11 fakturach VAT wystawionych za okresy miesięczne od stycznia do listopada. Kwota każdej faktury była zgodna z łączną wartością wszystkich prac wykazaną w protokole odbioru prac sporządzonym na koniec danego okresu/miesiąca, podpisanym przez wykonawcę i pracownika ZZM. W każdym protokole wyszczególniono odrębnie dla dróg powiatowych i gminnych: lokalizację zieleni (nazwę ulicy), rodzaj i ilość prac, cenę jednostkową (netto) i wartość prac (netto) oraz łączną wartość (netto i brutto) wszystkich prac wykazanych w protokole (np. 4 stronicowy protokół z 26.05.2015 r. obejmował 29 pozycji – miejsc wykonywania prac o wartości 73 275,84 zł)

Prace obejmowały: usuwanie/wycinanie drzew, usuwanie drzew powalonych, zabiegi pielęgnacyjne drzew (redukcje korony), karczowanie samosiewów, sadzenie drzew, roślin kwiatnikowych oraz podlewanie roślin. W 5 protokołach odbioru prac wykazano liczbę i miejsce sadzenia drzew (marzec – 33 nasadzenia, maj – 180, czerwiec – 5, październik – 11, listopad – 41).

(dowód: akta kontroli str. 330-333,338-348)

W wyniku oględzin nasadzeń drzew w pasie drogowym ul. Tatrzańskiej, wykazanych w ilości 19 szt. w protokole odbioru prac z dnia 24.03.2015 r. do umowy nr 180/ZZM/W/ZM/ZT/2013, stwierdzono w terenie faktycznie 19 szt. nowo posadzonych drzew z gatunku jarzab szwedzki. Każde z 16 drzew było przymocowane taśmą do 3 palików połączonych poprzecznymi górnymi listwami, a przy 3 drzewach – do 2 palików. Drzewa stabilnie posadowione w gruncie. Stan zdrowotny 18 drzew dobry, bez uszkodzeń i posuszu, 1 drzewo uschnięte. Wokół drzew brak śladów ukształtowanej misy, brak śladów wskazujących na wyściółkę misy korą. Obwód pni zmierzonych na wysokości 130 cm wynosił 15 cm, odległości pomiędzy drzewami nierównomierne od 5,80 m do 7,30 m.

Nasadzenia miały charakter kompensacyjny i wynikały z 8 decyzji Prezydenta Miasta Łodzi dotyczących wycinki drzew. Decyzje określały lokalizacje nasadzeń (w sąsiedztwie drzew usuwanych, w pasie drogowym ul. Tatrzańskiej) oraz obwód pnia (powyżej 12 cm na wysokości 130 cm) i nie zawierały wymagań co do gatunku drzew, odległości pomiędzy drzewami, czy sposobu stabilizacji.

(dowód: akta kontroli str. 444-445)

W wyniku oględzin pasa drogowego ul. Jana Piwnika „Ponurego” nie stwierdzono w tym terenie nasadzeń drzew wykazanych w ilości 11 szt. w protokole odbioru prac z dnia 27.10.2015 r. do umowy nr 180/ZZM/W/ZM/ZT/2013. Wynagrodzenie wykonawcy za nasadzenie 11 drzew wyniosło 2 352,24 zł i zostało naliczone w zapłaconej fakturze z dnia 30.10.2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 349-352,444-445,)

Wynagrodzenie wykonawcy przewidziane na 2015 r. aneksowaną umową nr 190/ZZM/W/ZM/ZT/2013 wynosiło kwotę 420 849,32 zł (brutto). Wartość

5b1

zrealizowanych w 2015 r. prac wyniosła 420 774,52 zł i stanowiła sumę wynagrodzenia wykonawcy zafakturowanego w 11 fakturach VAT wystawionych za okresy miesięczne od stycznia do listopada. Kwota każdej faktury była zgodna z łączną wartością wszystkich prac wykazaną w protokole odbioru prac sporządzonym na koniec danego okresu/miesiąca, podpisanym przez wykonawcę i pracownika ZZM.

W każdym protokole wyszczególniono odrębnie dla dróg powiatowych i gminnych: lokalizację zieleni (nazwę ulicy), rodzaj i ilość prac, cenę jednostkową (netto) i wartość prac (netto) oraz łączną wartość (netto i brutto) wszystkich prac wykazanych w protokole (np. 8 stronicowy protokół z 31.08.2015 r. obejmował 70 pozycji – miejsc wykonywania prac, wycenionych na kwotę 61 188,48 zł).

Wykazane prace obejmowały: usuwanie/wycinanie drzew, usuwanie drzew powalonych, złamanych konarów i gałęzi, zabiegi pielęgnacyjne drzew (redukcje korony), karczowanie samosiewów, sadzenie drzew, roślin kwiatnikowych oraz podlewanie roślin.

W 6 protokołach odbioru prac wykazano liczbę i miejsce sadzenia drzew (20 nasadzeń – w marcu, 118 – w kwietniu, 38 – w maju, 50 – w czerwcu, 32 – w październiku, 2 – w listopadzie).

W wyniku oględzin nasadzeń drzew w pasie drogowym ul. 1 Maja, wykazanych w ilości 49 szt. w protokole odbioru prac z dnia 27.04.2015 r. do umowy nr190/ZZM/W/ZM/ZT/2013 stwierdzono w terenie faktycznie 49 szt. nowo posadzonych drzew z gatunku jarzab szwedzki. Każde z 16 drzew stabilizowane taśmą przymocowaną do 3 palików połączonych poprzecznymi górnymi listwami, przy 30 drzewach stabilizacja zdekompletowana przez brak 1 lub 2 palików, 3 drzewa bez palików. Drzewa stabilnie utrzymywały się w gruncie. Stan zdrowotny 44 drzew dobry, bez uszkodzeń i posuszu, 5 drzew było uschnięte. Wokół drzew brak śladów ukształtowanej misy, brak śladów wskazujących na wyściółkę misy korą. Obwód pni zmierzonych na wysokości 130 cm wynosił 16-17 cm, odległości pomiędzy drzewami nierównomierne od 4,70 m do 5,90 m. Przy części drzew posadzona przez mieszkańców roślinność ozdobna i ogrodzona siatką.

Przy pozostałych drzewach brak roślinności, grunt częściowo zadeptany.

Nasadzenia miały charakter kompensacyjny i wynikały z 14 decyzji Prezydenta Miasta Łodzi dotyczących wycinki drzew. Decyzje określały lokalizacje nasadzeń (w sąsiedztwie drzew usuwanych, w pasie drogowym ul. 1. Maja), obwód pnia (powyżej 12 cm na wysokości 130 cm) i nie zawierały wymagań co do gatunku (wymagały drzewa liściastego), odległości pomiędzy drzewami, czy sposobu stabilizacji.

(dowód: akta kontroli str. 440-441)

W wyniku oględzin nasadzeń drzew w pasie drogowym ul. Więckowskiego, wykazanych w ilości 30 szt. w protokole odbioru prac z dnia 26.06.2015 r. do umowy nr190/ZZM/W/ZM/ZT/2013 stwierdzono w terenie faktycznie 30 szt. nowo posadzonych drzew z gatunku klon polny. Każde z 30 drzew stabilizowane taśmą przymocowaną do 3 palików połączonych poprzecznymi górnymi listwami. Drzewa stabilnie utrzymywały się w gruncie.. Wokół drzew brak śladów ukształtowanej misy, brak śladów wskazujących na wyściółkę misy korą. Stan zdrowotny 29 drzew dobry,

bez uszkodzeń i posuszu, 1 drzewo było uschnięte. Obwód pni zmierzonych na wysokości 130 cm wynosił 16-17 cm, odległości pomiędzy drzewami nierównomierne od 2,20 m do 5,00 m.

Nasadenia miały charakter kompensacyjny i wynikały z 6 decyzji Prezydenta Miasta Łodzi dotyczących wycinki drzew. Decyzje określały lokalizacje nasadzeń (w sąsiedztwie drzew usuwanych, w pasie drogowym ul. Więckowskiego), obwód pnia (powyżej 12 cm na wysokości 130 cm) i nie zawierały wymagań co do gatunku (wymagały drzewa liściastego), odległości pomiędzy drzewami, czy sposobu stabilizacji.

(dowód: akta kontroli str. 441-443)

Utrzymanie zieleni w pasach drogowych dróg publicznych oraz utrzymanie drzew w pasach drogowych dróg wewnętrznych i na terenach niezabudowanych na obszarze Miasta Łodzi w latach 2016-2018 było przedmiotem przetargu nieograniczonych, dla którego SIWZ została zatwierdzona w dniu 14.10.2015 r. Przedmiot zamówienia podzielono na 7 części – rejonów¹⁹

Od wykonawców wymagano doświadczenia potwierdzonego podobnymi usługami, dostarczenia zamawiającemu, przed zawarciem umowy, wykazu osób, które będą uczestniczyć w realizacji zamówienia wraz z dokumentami potwierdzającymi wykształcenie i/lub uprawnienia. Wymagano 3 osób posiadających świadectwo ukończenia kursu pielęgnacji drzew II lub III stopnia, w tym przynajmniej 1 osoby posiadającej uprawnienia do cięcia drzew przy zastosowaniu metody alpinistycznej, 3 osób z wykształceniem minimum zasadniczym ogrodniczym, 1 osoby na stanowisku kierownika prac ogrodniczych, posiadającej wykształcenie wyższe ogrodnicze i co najmniej 3-letni staż pracy w zakresie tożsamym z przedmiotem zamówienia lub która posiada wykształcenie techniczne ogrodnicze i co najmniej 5 letni staż w zakresie tożsamym z przedmiotem zamówienia.

Opis przedmiotu zamówienia w SIWZ obejmował Specyfikację Techniczną Wykonania i Odbioru Usług, która szczegółowo określała przedmiot zamówienia i sposób jego wykonania. Do oceny ofert zamawiający przyjął kryterium ceny (znaczenie procentowe (91%) i okres pielęgnacji każdego nowego posadzonego drzewa i/lub każdego m. kw. nowo posadzonych krzewów (9%), uzależniając punktację od długości okresu pielęgnacji.

(dowód: akta kontroli str. 333-334)

W wyniku postępowania ZZM udzielił zamówień na utrzymanie zieleni w pasach drogowych zgodnie z opisem przedmiotu zamówienia, co potwierdzała treść badanych umów:

- nr 047/0220/ZZM/2016 zawartej dnia 19.01.2016 r. na wykonanie usług w rejonie Bałuty część zachodnia
- nr 080/0220/ZZM/2016 zawartej dnia 19.02.2016 r. na wykonanie przedmiotowych usług w rejonie Śródmieście

Wykonawcy spełniali wymagania SIWZ w zakresie doświadczenia i dysponowania odpowiednimi osobami.

¹⁹ Przypis 6

Umowy określały kwotę całkowitego wynagrodzenia wykonawcy oraz wartości usług do wykonania w poszczególnych latach okresu umownego, dopuszczając możliwość zmiany wynagrodzenia w drodze aneksowania umowy.

Zgodnie z treścią ww. umów zamówienia miały być realizowane sukcesywnie na podstawie pisemnych zleceń zamawiającego przekazywanych wykonawcom w formie wykazów prac ustalających szczegółowo zakresy, miejsce i termin wykonania prac. Na wykonawców umowy nakładały obowiązek przesłania w określonych terminach (pocztą elektroniczną) harmonogramu realizacji zleconych prac, tygodniowego raportu z wykonanych czynności, wykazu zrealizowanych nasadzeń, sporządzenia i przesłania zamawiającemu protokołu przekazania – odebrania nasadzeń do lub po pielęgnacji. Strony ustaliły przy tym, że zostaną przeprowadzone oględziny terenowe, w celu sprawdzenia stanu nasadzeń, w terminie wskazanym przez zamawiającego.

(dowód: akta kontroli str. 335)

Wynagrodzenie wykonawcy przewidziane na 2016 r. aneksowaną umową nr 047/0220/ZZM/2016 wynosiło kwotę 467 923,73 zł (brutto). Wartość zrealizowanych w 2016 r. prac wyniosła 467 909,28 zł i stanowiła sumę wynagrodzenia wykonawcy zafakturowanego w 9 fakturach VAT wystawionych za okresy miesięczne od stycznia do września, 2 fakturach z października i 2 fakturach z listopada. Kwota każdej faktury była zgodna z łączną wartością wszystkich prac wykazaną w protokole odbioru prac sporządzonym za dany okres/miesiąc, podpisanym przez wykonawcę i pracownika ZZM.

W każdym protokole wyszczególniono: lokalizację zieleni (nazwę ulicy), rodzaj i ilość prac, cenę jednostkową (brutto) i wartość prac (brutto) oraz łączną wartość (brutto) wszystkich prac wykazanych w protokole (np. 6 stronicowy protokół z 25.02.2016 r. obejmował 71 pozycji – miejsc wykonywania prac o łącznej wartości 78 667,20 zł).

Wykazane prace obejmowały: usuwanie/wycinanie drzew, usuwanie drzew powalonych, złamanych konarów i gałęzi, zabiegi pielęgnacyjne drzew (redukcje korony), sadzenie drzew. W 3 protokołach odbioru prac wykazano liczbę i miejsce sadzenia drzew (9 nasadzeń – w maju, 1 – w czerwcu, 11 – w październiku).

Wynagrodzenie wykonawcy przewidziane na 2017 r. aneksowaną umową nr 047/0220/ZZM/2016 wynosiło kwotę 317 563,73 zł (brutto). Wartość zrealizowanych w I kwartale 2017 r. prac wyniosła 185 796,72 zł i stanowiła sumę wynagrodzenia wykonawcy zafakturowanego w 3 fakturach VAT wystawionych za okresy miesięczne od stycznia do marca. Kwota każdej faktury była zgodna z łączną wartością wszystkich prac wykazaną w protokole odbioru prac sporządzonym za dany okres/miesiąc, podpisanym przez wykonawcę i pracownika ZZM.

W każdym protokole wyszczególniono: lokalizację zieleni (nazwę ulicy), rodzaj i ilość prac, cenę jednostkową (brutto) i wartość prac (brutto) oraz łączną wartość (brutto) wszystkich prac wykazanych w protokole (np. 5 stronicowy protokół z 27.01.2016 r. obejmował 66 pozycji – miejsc wykonywania prac o wartości 84 918,24 zł).

Wykazane prace obejmowały: usuwanie/wycinanie drzew, usuwanie drzew powalonych, złamanych konarów i gałęzi, zabiegi pielęgnacyjne drzew (redukcje korony), sadzenie drzew.

(dowód: akta kontroli str. 335-336)

W wyniku oględzin nasadzeń drzew wykazanych w protokołach odbioru prac z dnia 31.05.2016 r. i 28.10.2016 r. do umowy nr 047/0220/ZZM/2016, w 5 lokalizacjach rejonu Baluty część zachodnia, w łącznej ilości 13 szt. stwierdzono w terenie faktycznie 13 szt. nowo posadzonych drzew z gatunku klon polny (3 szt.), klon jawor (2 szt.), głóg (5 szt.) jarzab pospolity (2 szt.), lipa drobnolistna (1 szt.). Każde drzewo posiadało stabilizację taśmą przymocowaną do 3 palików. Drzewa stabilnie utrzymywały się w gruncie. Wokół drzew ślady ukształtowanej misy, z wyściółką z kory. Stan zdrowotny 12 drzew dobry, bez uszkodzeń i posuszu, 1 drzewo z pożółkłymi liśćmi. Obwód pni zmierzonych na wysokości 130 cm wynosił 14-15 cm, odległości pomiędzy drzewami głogu od 4m do 5 m. (pozostałe nasadzenia pojedyncze).

Nasadzenia miały charakter kompensacyjny i wynikały z 6 decyzji Prezydenta Miasta Łodzi i 1 decyzji Marszałka Województwa Łódzkiego dotyczących wycinki drzew. Decyzje określały: lokalizacje nasadzeń (w sąsiedztwie drzew usuwanych, na terenie nieruchomości, w pasie drogowym), obwód pnia (w zależności od gatunku od 8 cm do 12 cm na wysokości 100 cm, 130 cm), gatunek dla 5 szt. Nie zawierały wymagań co do gatunku dla 8 szt., odległości pomiędzy drzewami, czy sposobu stabilizacji.

(dowód: akta kontroli str. 431-433)

Wynagrodzenie wykonawcy przewidziane na 2016 r. aneksowaną umową nr 080/0220/ZZM/2016 wynosiło 672 008,16 zł (brutto). Wartość zrealizowanych w 2016 r. prac wyniosła 671 747,01 zł i stanowiła sumę wynagrodzenia wykonawcy zafakturowanego w 11 fakturach VAT (w tym 2 faktury po korekcie) wystawionych w poszczególnych okresach od marca do listopada. Kwota każdej faktury była zgodna z łączną wartością wszystkich prac wykazanych w protokołach odbioru prac sporządzonych w poszczególnych miesiącach (w ilości od 1 do 15 protokołów dla jednej faktury), podpisanych przez wykonawcę i pracownika ZZM.

W każdym protokole wyszczególniono: lokalizację zieleni (nazwę ulicy), rodzaj i ilość prac, cenę jednostkową (brutto) i wartość prac (brutto) oraz łączną wartość (brutto) wszystkich prac wykazanych w protokole. Przykładowo: w 15 protokołach odbioru prac (14 z dnia 1.07.2016 r. i 1 z dnia 2.06.2016 r.) wykonanych w czerwcu 2016 r. wykazano 95 pozycji o łącznej wartości 188 058,78 zł.

Spółród 5 protokołów odbioru prac o wartości 81 023,46 zł zafakturowanej przez wykonawcę fakturą nr 0784/16/VAT z dnia 29.04.2016 r. w 4 protokołach odbioru prac o wartości 80 251,26 zł brakowało daty sporządzenia dokumentu i daty odebrania prac, a w jednym protokole o wartości robót 772,20 zł data 29.05.2016r. została przerobiona na 29.04.2016 r. Ze strony ZZM protokoły odbioru prac podpisała inspektor, której zatrudnienie w ZZM zakończyło się z dniem 28.02.2017 r. Adnotacja na fakturze nr 0784/16/VAT wskazywała, że pod względem merytorycznym dokument został zatwierdzony dnia 11.05.2016 r. przez kierownika Działu Zieleni Towarzyszącej.

Wykazane prace obejmowały: usuwanie/wycinanie drzew, usuwanie drzew powalonych, złamanych konarów i gałęzi, zabiegi pielęgnacyjne drzew (redukcje korony), sadzenie drzew, krzewów i roślin kwiatnikowych, pielęgnacja nasadzeń, podlewanie roślin w donicach i na kwietnikach, pielienie.

535
W 3 protokołach odbioru prac z dnia 1.12.2016 r. wykazano nasadzenie łącznie 51 drzew.

Wynagrodzenie wykonawcy przewidziane na 2017 r. aneksowaną umową nr 080/0220/ZZM/2016 wynosiło 439 983,51 zł (brutto). Wartość zrealizowanych w I kwartale 2017 r. prac wyniosła 8 770,68 zł i stanowiła sumę wynagrodzenia wykonawcy zafakturowanego w 3 fakturach VAT wystawionych za okresy miesięczne od stycznia do marca. Kwota każdej faktury była zgodna z łączną wartością wszystkich prac wykazaną w protokole odbioru prac sporządzonym za dany okres/miesiąc, podpisanym przez wykonawcę i pracownika ZZM.

W każdym protokole wyszczególniono: lokalizację zieleni (nazwę ulicy), rodzaj i ilość prac, cenę jednostkową (brutto) i wartość prac (brutto) oraz łączną wartość (brutto) wszystkich prac wykazanych w protokole. Wykazane prace obejmowały: usuwanie/wycinanie drzew, usuwanie drzew powalonych, złamanych konarów i gałęzi, przycinanie krzewów.

(dowód: akta kontroli str. 336-337)

W wyniku oględzin nasadzeń drzew wykazanych w protokole odbioru prac z dnia 1.12.2016 r. do umowy nr 080/0220/ZZM/2016, w 2 lokalizacjach rejonu Śródmieście, w łącznej ilości 6 szt., stwierdzono w terenie faktycznie 6 szt. nowo posadzonych drzew z gatunku klon zwyczajny (3 szt.) i kasztanowiec biały (3 szt.) Każde drzewo posiadało stabilizację taśmą przymocowaną do 3 palików połączonych listwami. Drzewa stabilnie utrzymywały się w gruncie. Wokół drzew ukształtowane misy, z wyściółką z kory. Stan zdrowotny drzew dobry, bez uszkodzeń i posuszu. Obwód pni zmierzonych na wysokości 130 cm wynosił 14 cm, odległości pomiędzy drzewami nierównomierne – od 3 m do 5 m. Nasadzenia 3 drzew w pasie drogowym, pozostałe na zamieszkałej nieruchomości, w zasięgu koron istniejących drzew.

Nasadzenia miały charakter kompensacyjny i wynikały z 2 decyzji Prezydenta Miasta Łodzi dotyczących wycinki drzew. Decyzje określały lokalizacje nasadzeń (w sąsiedztwie drzew usuwanych, w pasie drogowym), nie zawierały wymagań co do gatunku, odległości pomiędzy drzewami, czy sposobu stabilizacji. Obwód pnia sadzonki (powyżej 12 cm na wysokości 130 cm) podano w jednej decyzji, w drugiej decyzji taki parametr nie został wskazany.

(dowód: akta kontroli str. 437-438)

Odnosnie nadzoru zamawiającego nad prawidłowym wykonywaniem nasadzeń p.o. Dyrektora wyjaśniła, że w przypadku nasadzeń w ramach bieżącego utrzymania, czynności te kontroluje pracownik nadzorujący dany rejon, posługując się Sposobem Wykonania i Odbioru Usług (SWiOU) w przypadku parków i zieleńców albo Specyfikacją Techniczną Wykonania i Odbioru Usług (STWiOU) w przypadku drzew przyulicznych. Każdorazowo wykonawca zgłasza gotowość do przystąpienia do sadzenia i ustalany jest termin wykonania pracy, co umożliwia pracownikowi ZZM przeprowadzenie kontroli materiału roślinnego i sposobu realizacji prac (gatunek i parametry roślin, wielkość dołu, użyta ziemia do zaprawy dołów, sposób stabilizowania drzew, ukształtowanie misy). W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, wykonawca otrzymuje ustną informację o konieczności np. wymiany materiału roślinnego, wykopania odpowiedniej wielkości

dołu, zastosowania odpowiedniej ziemi do zaprawienia dołów. W przypadku niezastosowania się do tych zaleceń prace nie zostają odebrane. W przypadku realizacji nasadzeń w ramach inwestycji w parkach zabytkowych, ZZM zleca nadzór nad tymi pracami osobom posiadającym stosowne wykształcenie i doświadczenie zawodowe. Do obowiązków osób nadzorujących należy kontrola jakości materiału roślinnego i prawidłowości wykonania nasadzeń roślinnych.

Pielęgnacja nowych nasadzeń w okresie 3 lat po posadzeniu – w przypadku inwestycji jest realizowana w ramach bieżącego utrzymania terenów zieleni z uwagi na fakt, że są to najczęściej zadania jednoroczne, nieobejmujące pielęgnacji roślin w kolejnych latach. Udatność nasadzeń wiosennych sprawdzana jest jesienią danego roku, natomiast jesiennych – wiosną roku następnego. W przypadku nieprzyjęcia się roślin, wykonawca zobowiązany jest do ich wymiany i wyznaczany jest kolejny termin kontroli udatności. Z czynności sprawdzenia udatności nasadzeń sporządzane są protokoły. Nasadzenia wykonane w ramach bieżącego utrzymania terenów zieleni obejmowane są automatycznie niezbędnymi zabiegami pielęgnacyjnymi w ramach tych samych umów.

Według wyjaśnień posiadane opracowania SWiOU STWiOU w zakresie parametrów materiału roślinnego nie odbiega od wytycznych jakościowych dla ozdobnego materiału szkółkarskiego, opracowanych przez Związek Szkółkarzy Polskich.

(dowód: akta kontroli str. 448,451-453)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Odstąpienie przez ZZM od wymogu potwierdzenia dokumentem kwalifikacji zawodowych autora projektu zieleni na rewitalizację Parku im. A. Mickiewicza, stosowanego przy innych podobnych zamówieniach, nie gwarantowało – zdaniem NIK - prawidłowego wykonania zamówienia w tym zakresie. W ocenie NIK zamawiający nie może polegać na tym, jak wyjaśniano – że za jakość opracowań projektanta zieleni odpowiada wiodący (z uwagi na przeważający zakres robót) projektant branży konstrukcyjno – budowlanej.

(dowód: akta kontroli str. 130,141,143)

Ustalone
nieprawidłowości

1/ Niezgodnie z SIWZ w umowie nr 113/ZZM/W/2015 na rewitalizację Parku im. A. Mickiewicza nie zostali wykazani imiennie kierownik budowy, kierownik robót w zakresie zieleni zabytkowej, dwie osoby do realizacji prac technicznych w zakresie zieleni zabytkowej, co wyjaśniono omyłką edytorską na etapie zawierania umowy.

(dowód: akta kontroli str. 131,132,141,143)

2/ Wykonawca z umowy nr 113/ZZM/W/2015 na rewitalizację Parku im. A. Mickiewicza nie dysponował kierownikiem robót w zakresie zieleni spełniającym wymagania przepisów powołanych w przypisie 10. Z przedstawionych do kontroli dokumentów nie wynikało, że osoba wskazana jako nadzorująca prace w zakresie zieleni w parku zabytkowym posiada tytułu zawodowy magistra lub magistra inżyniera uzyskany na kierunku studiów wyższych, obejmujących wiadomości w tym zakresie. Warunku tego nie spełnia ukończenie studiów podyplomowych, na które powołano się przy wyjaśnianiu tej sprawy.

(dowód: akta kontroli str. 131,132,141,144)

3/ Niezgodnie z SIWZ w umowie nr 121/ZZM/W/2015 na rewaloryzację Parku im. Wł. Reymonta nie wykazano imiennie kierownika robót w zakresie zieleni zabytkowej i osób do realizacji prac technicznych w zakresie zieleni zabytkowej, co wyjaśniono omyłką edytorską na etapie zawierania umowy.

(dowód: akta kontroli str. 92,93,119,123)

4/ W umowie nr 121/ZZM/W/2015 na rewaloryzację Parku im. Wł. Reymonta wykazano imiennie, jako inspektora nadzoru inwestorskiego w zakresie konserwatorskiej zieleni zabytkowej osobę, która przy odbiorze robót (protokół z dnia 4.05.2015 r.) reprezentowała wykonawcę. Według wyjaśnienia zostało to spowodowane omyłkowym zapisem w umowie.

(dowód: akta kontroli str. 93,94,99,119,123)

5/ W odbiorze częściowym robót dotyczących zieleni w Parku im. Wł. Reymonta, dokonanym protokołem z dnia 4.05.2015 r. z ramienia ZZM nie uczestniczyła osoba posiadająca zawodowe kwalifikacje w tym zakresie. Z wyjaśnienia p.o. Dyrektora wynika, że nadzorująca prace w zakresie zieleni Kierownik Działu Zieleni Urzędzonej z przyczyn obiektywnych nie mogła uczestniczyć w odbiorze prac w wyznaczonym dniu, i dlatego tej czynności dopełniła w kolejnym dniu tj. 5.05.2015 r. sporządzając na tę okoliczność służbową notatkę potwierdzającą prawidłowość wykonanych prac w zakresie zieleni.

(dowód: akta kontroli str. 94,104,105,119,123)

W ocenie NIK nie było zasadne dokonywanie odbioru prac bez udziału w tej czynności kompetentnego przedstawiciela ZZM. Notatka z dnia 5.05.2015 r. nie może też stanowić załącznika do protokołu odbioru robót z dnia 4.05.2015 r.- jak to przyjęto w jej treści, gdyż w protokole brak odpowiedniej wzmianki o takim załączniku.

6/ Spośród 5 protokołów odbioru prac o wartości 81 023,46 zł wykonanych w kwietniu 2016 r. w rejonie Śródmieście i zafakturowanej przez wykonawcę fakturą nr 0784/16/VAT z dnia 29.04.2016 r. w 4 protokołach odbioru prac o wartości 80 251,26 zł brakowało daty sporządzenia dokumentu i daty odebrania prac, a w jednym protokole o wartości robót 772,20 zł data 29.05.2016r. została przerobiona na 29.04.2016 r. Nie wyjaśniono przyczyny braku dat i przerobienia daty z uwagi na zakończenie zatrudnienia w ZZM przez inspektora podpisującego protokoły. Nie określiła jej również ówczesna Kierownik Działu Zieleni Towarzyszącej, zatwierdzająca fakturę pod względem merytorycznym, która w wyjaśnieniu wskazywała na przeoczenie jako prawdopodobną przyczynę nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str.336, 401,402)

7/ Na 128 drzew wykazanych w protokołach odbioru robót jako nasadzenia w 11 różnych lokalizacjach – w wyniku oględzin stwierdzono brak 11 drzew w pasie drogowym ul. J. Piwnika „Ponurego”, 7 drzew uschniętych, (ul. Tatrzańska, ul. 1. Maja, ul. Więckowskiego), 32 drzewa ze zdekompletowaną stabilizacją palikową (ul. 1. Maja, ul. Tatrzańska). Wydatki ZZM na posadzenie 18 drzew brakujących i uschniętych wyniosły łącznie kwotę 3 324,24 zł.

(dowód: akta kontroli str.441,442,445,447)

Zgodnie z wyjaśnieniem p.o. Dyrektora nasadzenia drzew iglastych przy ul. Jana Piwnika „Ponurego” zostały zlecone do wykonania telefonicznie. Przedmiotowe nasadzenia zostały zniszczone i ZZM nie podejmował kolejnych prób wykonywania nasadzeń w tym miejscu. W wyjaśnieniu nie podano, czy drzewa te po nasadzeniu były objęte udokumentowaną zleceniami pielęgnacją i w jakim zakresie oraz czy i kiedy ZZM stwierdził ich ubytek. NIK zauważa, że telefoniczne zlecenie nasadzenia drzew było niezgodne z § 3 umowy nr 180/ZZM/W/ZZM/ZT/2013 wymagającej zachowania formy pisemnej.

Przyczyny nieskutecznej pielęgnacji ww. drzew uschniętych i drzew z uszkodzoną stabilizacją palikową p.o. Dyrektora wyjaśniła kradzieżą bądź zniszczeniem palików i obumarciem drzew z przyczyn niezależnych od ZZM. Natomiast nowego opalikowania nie zlecano, ponieważ drzewa rosną już trzeci rok i są dobrze ustabilizowane w gruncie w związku z czym planowane jest usunięcie całego palikowania przedmiotowych drzew.

(dowód: akta kontroli str.339,448-449,452)

8/ Odległości pomiędzy sadzonymi drzewami były mniejsze niż zalecane. Dla 30 drzew klonu polnego w pasie ul. Więckowskiego wynosiły od 2,20 m do 5,00 m, przy odległości zalecanej 8-10 m, Dla 49 drzew jarzębu szwedzkiego przy ul. Więckowskiego wynosiły od 4,70 m do 5,90 m przy zalecanej odległości 6-8 m, dla 3 klonów zwyczajnych na nieruchomości przy ul. Tymienieckiego wynosiły od 3 m do 5 m (nasadzone pod koronami istniejących drzew) przy zalecanej odległości 8-10 m.

(dowód: akta kontroli str.438,441,442)

Odnosnie przyczyny niezachowania zalecanych odstępów przy sadzeniu drzew p.o. Dyrektora wyjaśniła, że planując nasadzenia drzew w mieście uwzględniania jest obecność infrastruktury technicznej (podziemnej i nadziemnej), gatunek i pokrój drzewa wraz z rozmiarami docelowymi. Jednocześnie ZZM w miarę posiadanych środków zastępuje stare i zamierające drzewa nowymi nasadzeniami, tak aby zachować charakter alejowy bądź szpalery drzew wzdłuż ulic.

(dowód: akta kontroli str.448,452)

1.7.Przeprowadzanie zabiegów pielęgnacyjnych i utrzymaniowych zieleni.

Opis stanu
faktycznego

Podstawę zlecenia przez ZZM usług pielęgnacji i utrzymania zieleni urzędzonej i towarzyszącej stanowiły umowy zawierane w trybie opisanym w p.1.6.

Wymagania zamawiającego co do zakresu usług, sposobu i jakości wykonania oraz warunków, jakie powinien spełniać materiał roślinny zostały sprecyzowane w SIWZ i załączonych do niej dokumentach (specyfikacjach technicznych wykonania i odbioru robót, przedmiarach robót). Według szczegółowego opisu przedmiotu zamówienia redukcja koron drzew polega na:

- usunięciu gałęzi obumarłych, nadłamanych, wchodzących w kolizję z obiektami budowlanymi lub innymi, albo ze skrajnią drogi czy chodnika,
- nadaniu koronie drzewa typowego dla gatunku kształtu,
- usunięciu odrostów korzeniowych drzewa,

- wywozie odciętych konarów i gałęzi w dniu wykonania prac, złożeniu odpadów w miejscu nie utrudniającym ruchu pieszego i kołowego,
- zachowaniu skrajni drogowej (do wysokości 4,50 m nad jezdnią dróg i 2,20 m nad chodnikami).

(dowód: akta kontroli str.330-331)

Z badanych protokołów odbioru prac i faktur (opisanych w p. 1.6) wynikało, że na zlecenie ZZM były prowadzone w sposób ciągły zabiegi pielęgnacyjne drzew, krzewów i pozostałej zieleni.

Na przykładzie rejonu Bałuty zachodnie i wybranego okresu ustalono, że podstawą zakresu zleconych prac pielęgnacyjnych w kwietniu 2016 r. były pisemne zgłoszenia z lat 2014-2016 Straży Miejskiej, zarządcy nieruchomości i klubu sportowego dotyczące wycięcia drzew suchych, przycięcia koron drzew lub gałęzi oraz zgłoszenia telefoniczne i własne rozeznanie w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str.400)

Wyjaśniając, na jakiej podstawie faktycznej określano ilościowe potrzeby w zakresie pielęgnacji drzew i pozostałej zieleni oraz nowych nasadzeń drzew i krzewów w przedmiarach prac przyjmowanych przy udzielaniu zamówień – p.o. Dyrektora podała, że określone w przedmiarach ilościowe potrzeby opierają się o: rozeznanie i obmiary dokonane w terenie (np. drzewa do wycinki, pielęgnacji, wielkość kwietników, różanek, skupin krzewów, ilość młodych drzew, itp.), uzyskane decyzje administracyjne na wycinkę oraz wiedzę dotyczącą ubytków w zieleni w wyniku wycięcia, zdarzeń losowych czy naturalnych procesów zamierania. Bierze się również pod uwagę potrzebę wprowadzania elementów podnoszących estetykę obiektów zieleni np! zakładanie nowych kwietników, ustawienie gazonów czy wprowadzenie szpalerów drzew lub krzewów. Zakres planowanych prac nie może przekroczyć możliwości finansowych ZZM na dany rok.

(dowód: akta kontroli str.449,453)

Wyjaśniając, czy i kto z ramienia ZZM oraz w jaki sposób oceniał zakres przycięcia korony i przekazywał informacje do wykonawcy – p.o. Dyrektora podała, zakres prac niezbędnych do wykonania w ramach zleczonych pielęgnacji drzew określa SWiOP oraz STWiOU lub bezpośrednio zapisy umowy (leczenie starodrzewia). Pracownik ZZM nadzorujący dany rejon wskazuje drzewa do pielęgnacji i określa zakres prac przy danym drzewie w bezpośredniej rozmowie z osobą nadzorującą pielęgnację drzew ze strony wykonawcy. Ocena ta jest dokonywana z poziomu ziemi (bez wchodzenia na drzewo) wobec czego nie może być bardzo szczegółowa, jednakże wykonawca w umowie jest zobowiązany do usunięcia wszystkich gałęzi suchych, zamierających, połamanych, kolidujących z obiektami infrastruktury parkowej, przy jednoczesnym zachowaniu statyki drzewa. Ponowna ocena stanu drzewa poddanego pielęgnacji dokonywana jest podczas odbioru prac.

(dowód: akta kontroli str.455,456)

Odnosnie oceny potrzeb i częstotliwości podlewania drzew p.o. Dyrektora wyjaśniła, że zgodnie z ww. procedurami wykonawcy winni podlewać nowo posadzone drzewa i krzewy w parkach i zieleńcach w okresach braku opadów deszczu, w ilości i częstotliwości zapewniającej prawidłową vegetację roślin. Wykonawca ma obowiązek zapewnić właściwą kondycję roślin. O konieczności przystąpienia do podlewania decydował pracownik nadzorujący dany rejon ogrodniczy i informował

o tym wykonawcę telefonicznie lub e-mailem. Wykonawcy zajmujący się bieżącym utrzymaniem zieleni w pasach drogowych winni podlewać nowo posadzone drzewa i krzewy min. 2 razy w tygodniu (w zależności od potrzeb związanych z panującymi warunkami atmosferycznymi), do przesiąknięcia bryły korzeniowej.

Zgodnie z wyjaśnieniem, w 2016 r. w celu zabezpieczenia przed wyłamaniem zastosowano zabezpieczenie 6 pni skrzydłorzecha kaukaskiego w Parku Źródłiska II, za pomocą stalowych podpór i odciągów linowych.

Według wyjaśnień drzewa sadzone w pasach drogowych umacniane są trzema palikami wraz z uformowaniem misy dookoła pnia w związku z czym zmniejszane jest ryzyko uszkodzeń mechanicznych pnia. ZSM nie zabezpiecza drzew w pasach drogowych na okres zimowy. Przy doborze materiału roślinnego kieruje się zasadą dostosowania roślin do stanowiska tj. do warunków glebowych, wystawy słonecznej oraz wpływu czynników zewnętrznych na rośliny, w tym na działanie soli. Wybierane są rośliny mrozoodporne a do pasów drogowych również odporne na zasolenie gleby. Przed nasadzeniami drzew i krzewów w pasach drogowych podłoże wymieniane jest na glebę żyzną z domieszką nawozów organicznych - warstwa grubości ok. 15 cm. Rośliny sadzone są na matach z agrowłókniny, podlewane i ściółkowane korą drzew iglastych. W okresie wegetacji podlewane są w miarę potrzeb. Dobra kondycja roślin pomaga im przetrwać trudne zimowe warunki środowiskowe. W parkach i na zieleńcach do zimowego utrzymania alejek nie jest stosowana sól, używany jest wyłącznie piasek. Stosowane jest również okopcowanie róż na zimę poprzez zastosowanie nawozów organicznych oraz uformowanie ziemnych kopczyków wysokości ok. 20 cm.

(dowód: akta kontroli str.455-457)

W wyniku oględzin 148 szt. drzew w 6 lokalizacjach rejonu Bałuty część zachodnia (przy komunalnych budynkach mieszkalnych, na działce niezabudowanej położonej przy ulicy, w pasie drogowym), wykazanych w protokołach odbioru prac pielęgnacyjnych z dnia 29.01.2016 r., 28.07.2016 r., z sierpnia 2016 r. (brak daty), 30.09.2016 r., 28.10.2016 r. i 31.03.2017 r. do umowy nr 047/0220/ZSM/2016 stwierdzono wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych, które nie spowodowały ogłowienia drzew, ograniczały się do obcięcia gałęzi suchych, najniżej położonych gałęzi lub przycięcia konarów i gałęzi w pobliżu budynków. Nawierzchnia wokół drzew gruntowa, przepuszczalna. Brak widocznych uszkodzeń mechanicznych drzew

(dowód: akta kontroli str. 430-431)

W wyniku oględzin 43 szt. drzew znajdujących się w pasie drogowym po obu stronach ulicy Dowborczyków, wykazanych w protokole odbioru prac pielęgnacyjnych z dnia 1.12.2016 r. do umowy nr 080/0220/ZSM/2016 stwierdzono wykonanie pielęgnacyjnych cięć na wymienionej ilości drzew. Zabiegi nie spowodowały ogłowienia drzew, ograniczały się do obcięcia gałęzi suchych, najniżej położonych gałęzi lub przycięcia konarów i gałęzi w pobliżu budynków. - Drzewa bez osłon na pniach, nie kolidujące z samochodami parkującymi wzdłuż jezdni Nawierzchnia wokół drzew gruntowa, przepuszczalna. Brak widocznych uszkodzeń mechanicznych drzew

(dowód: akta kontroli str. 438-439)

Ustalone
nieprawidłowości

W kontrolowanym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono.

21

Opis stanu
faktycznego

1.8. Przeglądy i kontrole stanu drzew

Stan zieleni nasadzonej i poddanej zabiegom pielęgnacyjnym kontrolowany był w ramach odbioru wykonanych prac, dokumentowanego protokołami odbioru. Poza procedurami określonymi w SWiOP oraz STWiOU i zakresach obowiązków pracowników nie stwierdzono innych uregulowań wewnętrznych dotyczących sposobu kontrolowania i dokumentowania stanu nadzorowanej zieleni. Z wyjaśnienia p.o. Dyrektora wynika, że odpowiednimi protokołami (w postaci formularza) dokumentowane są comiesięczne przeglądy miejsc/obiektów budowlanych i urządzeń w parkach i zieleńcach pod względem bezpieczeństwa dla użytkowników. Kontrole stanu terenów zieleni oraz realizacji prac z zakresu ich bieżącego utrzymania przeprowadzają pracownicy ZZM nadzorujący poszczególne rejony. W przypadkach szczególnych (np. podejrzenie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego, pomnik przyrody) oceny statyki i kondycji zdrowotnej drzew dokonują specjalistyczne firmy dendrologiczne, w drodze odrębnych umów. Przedmiotowe ekspertyzy obejmują – oprócz pomiarów – sporządzenie pisemnej oceny wraz z zaleceniami dot. niezbędnych prac przy drzewie. Wyniki z bieżących kontroli drzewostanu są podstawą do wytypowania drzew do objęcia zabiegami leczniczo-pielęgnacyjnymi (w ramach bieżącego utrzymania) lub też usunięcia (drzewa zamierające, obumarłe lub zagrażające bezpieczeństwu). Ponadto, na potrzeby zlecanych corocznie usług pielęgnacyjnych przy starodrzewiu, pracownicy nadzorujący poszczególne rejony dokonują wizji w celu wskazania starych drzew wymagających pielęgnacji czy też założenia podpór, wiązań.

(dowód: akta kontroli str. 438-439)

W ocenie NIK brak ustalonych procedur dotyczących sposobu wykonywania kontroli stanu zieleni w poszczególnych rejonach nie zapewnia jednolicie udokumentowanej informacji w tym zakresie.

Ustalone
nieprawidłowości

W kontrolowanym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono.

Opis stanu
faktycznego

1.9. Kontrola stanu drzew nowo posadzonych

Kontrola wykonywania pielęgnacji nowych nasadzeń na terenie parków i zieleńców odbywa się co najmniej raz w miesiącu od maja do września każdego roku. Obejmuje ona pielenie i ściółkowanie korą mis, uzupełnianie wiązań i palików, podlewanie, konieczne korekty koron, usuwanie odrostów korzeniowych. Stwierdzone nieprawidłowości mogą stanowić podstawę do naliczenia kar umownych.

ZZM nie prowadzi statystyki (ewidencji) dotyczącej udatności nasadzeń drzew i krzewów. Ilość nieprzyjętego materiału roślinnego szacowana jest na 5-10%. Każdorazowo analizowana jest przyczyna nieprzyjęcia się roślin. W przypadku, gdy przyczyną jest niewłaściwa pielęgnacja (np. brak podlewania), wymiana roślin jest dokonywana przez wykonawcę. W przypadku nasadzeń w ramach inwestycji, wypadnięcia roślin stwierdzone przy sprawdzaniu udatności są uzupełniane przez wykonawcę robót. W innych przypadkach wymiana zamarych drzew, czy krzewów następuje na koszt ZZM. W przypadku aktów wandalizmu, kradzieży lub niszczenia drzew i innej roślinności środkami chemicznymi sprawa jest zgłaszana na Policję.

(dowód: akta kontroli str. 448,451-453)

Ustalono
nieprawidłowości

W kontrolowanym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono

Opis stanu
faktycznego

1.10. Zieleń w lokalizacji siedziby ZZM

Siedziba ZZM znajduje się w budynku biurowym zlokalizowanym na terenie zamkniętym, w części stanowiącej zaplecze administracyjno – gospodarcze Miejskiego Ogrodu Zoologicznego w Łodzi Sp. z o.o., który posiada tytuł prawny do budynku. Na podstawie umowy z dnia 11.07.2016 r. ZZM uzyskał w najem powierzchnię biurową, na okres od 1.04.2016 r. do 31.03.2019 r. Umowa nie zawierała postanowień dotyczących urządzania i utrzymywania zieleni na terenie przyległym do budynku – siedziby ZZM. Od strony frontowej budynku znajduje się zielenie w postaci drzew i żywopłotu cisowego rosnącego wzdłuż budynku.

(dowód: akta kontroli str. 7,446)

Ustalono
nieprawidłowości

W kontrolowanym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono.

1.11. Wydatki na utrzymanie terenów zieleni.

W badanym okresie wydatki ogółem (bieżące i majątkowe) ZZM wykazywały tendencję malejącą – w roku 2015 stanowiły kwotę 38 582 tys. zł, w 2016 r. – 37 448 tys. zł, w 2017 r. (plan) – 35 518 tys. zł. Z kwot tych na tereny zieleni przypadało w 2015 r. – 19 061 tys. zł, w 2016 r. – 17 238 tys. zł, w 2017 r. – 20 495 tys. zł (wg planu). Pomimo niższego poziomu wydatków na tereny zieleni w 2016 r. w stosunku do roku 2015 (o 9,6%) wydatki na utrzymanie i pielęgnację zieleni wzrosły o 4,9% - z 11 840 tys. zł do 12 421 tys. zł. W planie finansowym na 2017 r. na utrzymanie i pielęgnację zieleni przyjęto kwotę 10 347 tys. zł, tj. niższą o 16,7 % w porównaniu do 2016 r.

Według wyjaśnienia p.o. Dyrektora wysokość planowanych wydatków uzależniona jest od przyznanego ZZM limitu wydatków bieżących.

(dowód: akta kontroli str. 503,504,506)

Ustalono
nieprawidłowości

W kontrolowanym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono.

1.12. Współpraca z Urzędem Miasta Łodzi i jednostkami Miasta.

Opis stanu
faktycznego

Według sprawozdań z korespondencji wpływającej i wychodzącej ZZM współpracował z 34 jednostkami organizacyjnymi i wydziałami Urzędu Miasta Łodzi oraz jednostkami organizacyjnymi Miasta Łodzi.

Dział Zieleni Urządzonej w latach 2015 -2016 wykazał łącznie 972 sprawy, w tym 236 z Biurem ds. Partycypacji Społecznej dotyczących budżetu obywatelskiego i zadań realizowanych przez jednostki pomocnicze, 50 spraw z Miejską Pracownią Urbanistyczną dot. planowania przestrzennego, 50 spraw z Wydziałem Ochrony Środowiska dot. m.in. wniosków o wydanie decyzji na wycięcie drzew.

Dział Zieleni Towarzyszącej w latach 2015 – 2016 wykazał łącznie 4 904 sprawy, w tym 1 812 spraw z Wydziałem Ochrony Środowiska dot. wniosków o wydanie zgody na wycięcie drzew i krzewów, 755 spraw z Zarządem Dróg i Transportu dot. utrzymania zieleni towarzyszącej, infrastruktury drogowej, opiniowania budżetu obywatelskiego.

(dowód: akta kontroli str. 304-328)

Ustalono
nieprawidłowości

W kontrolowanym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono.

ZZM prawidłowo wykonywał – korzystając z usług firm zewnętrznych – zadania statutowe związane z bieżącym utrzymywaniem terenów zieleni urządzonej oraz zieleni wysokiej (drzew i krzewów) w pasach drogowych i na nieruchomościach komunalnych, jak też zadania inwestycyjne na terenach zieleni. ZZM był właściwie przygotowany pod względem organizacyjnym i kadrowym. Pracownicy posiadali kierunkowe wykształcenie i kwalifikacje odpowiednie do wykonywanych obowiązków.

Nie zostały ustalone standardy utrzymania zieleni w mieście. Przy udzielaniu zamówień na usługi i ocenie ich wykonania stosowane były szczegółowe opisy przedmiotu zamówienia zawarte w specyfikacjach technicznych.

ZZM wymagał od wykonawców prac w zakresie utrzymania i pielęgnacji zieleni odpowiednich kwalifikacji i potencjału technicznego. Prawidłowość wykonania zleconych prac potwierdzana była w sposób określony umowami.

Wydatki ZZM na tereny zieleni w 2016 r. zmniejszyły się o 9,5% w stosunku do 2015 r. Wydatki na ten cel w 2017 r. zaplanowano na poziomie 119% wydatków roku 2016. Zauważyć jednak należy, że mimo niższego poziomu wydatków na tereny zieleni, wydatki na utrzymanie i pielęgnację zieleni w 2016 r. w stosunku do roku 2015 były większe o 4,9%.

2. 2. Współpraca z mieszkańcami w zarządzaniu zielenią miejską, działalność edukacyjna i informacyjna

Opis stanu
faktycznego

2.1. Z przedłożonych materiałów (korespondencji, notatek, protokołów, list obecności na spotkaniach) wynikało, że ZZM przy realizowaniu zadań inwestycyjnych współpracował z przedstawicielami Rad Osiedli. W szczególności dotyczyło to utworzenia nowego zieleńca przy ul. Łososiowej. W marcu 2015 r. ZZM przekazał do Rady Osiedla Radôgoszcz koncepcja założeń do projektu zagospodarowania zieleńca obejmującą zakres opracowania i dobór materiału roślinnego. W czerwcu 2015 r. zorganizowano w tej sprawie spotkanie z udziałem architekta krajobrazu i członkami Rady. W odbiorze wykonanych robót w grudniu 2015 r. uczestniczył przedstawiciel Rady. W maju 2016 r. odbyło się spotkanie z udziałem przedstawicieli pracowni projektowej i członków Rady, którzy przedstawili i omówili szkic z ogólną propozycją zagospodarowania nowej części zieleńca, w ramach zadania zgłoszonego do budżetu obywatelskiego. W czerwcu 2016 r. na kolejnym spotkaniu z udziałem projektanta i członków Rady kontynuowano uzgodnienia dotyczące koncepcji powiększenia zieleńca.

Członkowie Rady Osiedla „Górniak” uczestniczyli w odbiorze robót wykonanych w ramach rewaloryzacji Parku im. Wł. Reymonta.

(dowód: akta kontroli str. 106-107, 198-218)

ZZM współpracował z radami osiedli w zakresie tworzenia i zagospodarowania terenów zieleni ze środków przyznawanych radom ramach tzw. algorytmu²⁰

W latach 2015 – 2017 r. (I kw.) dotyczyło to 29 wniosków obejmujących różne zadania remontowe i modernizacyjne na terenie parków i zieleńców.

Ponadto współpracowano w zakresie tworzenia i zagospodarowania terenów zieleni w ramach konkursu, w oparciu o środki przyznawane na realizację zadań

²⁰ środki finansowe przyznawane jednostkom pomocniczym Miasta Łodzi (osiedlom) na zasadach uchwalonych przez Radę Miejską w Łodzi uchwałą Nr LXII/1319/13, na zadania inwestycyjne lub remontowe.

inwestycyjnych zgłaszanych przez rady osiedli do konkursu. W badanym okresie dotyczyło to 15 wniosków.

(dowód: akta kontroli str. 507-508)

ZZM opiniował wnioski do budżetu obywatelskiego w zakresie tworzenia i zagospodarowania terenów zieleni. W badanym okresie wpłynęło 297 wniosków, z których 206 zaopiniowano pozytywnie, przeprowadzając przy tym uzgodnienia z 162 wnioskodawcami.

(dowód: akta kontroli str. 510)

Współpraca z mieszkańcami odbywała się z wykorzystaniem drogi elektronicznej. W tym trybie zgłaszano do ZZM sprawy dotyczące m.in. wycięcia i pielęgnacji drzew i krzewów, nasadzeń roślinnych, prac porządkowych oraz zapytania w innych sprawach związanych z zielenią. W I kw. 2017 r. liczba otrzymanej korespondencji elektronicznej w powyższych sprawach wyniosła 140.

(dowód: akta kontroli str. 509)

ZZN nawiązał współpracę z organizacjami społecznymi zajmującymi się ochroną przyrody. W 2015 r. i 2016 r. odnotowano współpracę z Towarzystwem Ochrony Krajobrazu w związku z uzyskaniem dostępu do Rezerwatu Przyrody Polesie Konstantynowskie. W 2016 r. we współpracy z Fundacją Ekologiczną „Arka” ustawionych zostało w 4 łódzkich parkach 5 hoteli – uli wraz z ich wyposażeniem dla owadów zapylających. W 2016 r. ZZM w ramach międzysektorowej współpracy na rzecz zieleni w polskich miastach współdziałał z Fundacją Sendzimira. Przy opracowywaniu rozwiązań na rzecz ochrony zieleni.

(dowód: akta kontroli str. 511)

ZZM podejmował regularne działania edukacyjne, informacyjne i promocyjne dotyczące ochrony przyrody.

W ramach zadań: „Popularyzacja zagadnień ochrony środowiska” oraz „Promocja terenów zieleni” w ramach projektu „Zielona Łódź”, Dział Zielona Łódź organizował różne formy zajęć edukacyjnych dedykowanych dla osób w różnym wieku i poziomie wiedzy:

- spacer z przewodnikiem – w okresie od wiosny do jesieni zorganizowano ogółem 35 spacerów, w których uczestniczyło średnio od 50 do 80 osób.
- na trasie obejmującej 30 parków łódzkich raz w roku organizowany był spacer 24 (12) godzinny, z udziałem przewodników w różnych dziedzinach (botanicy, historycy, specjaliści z dziedziny militariów i zagadnień wojskowości) wzbogacony o zajęcia edukacyjne np. z zakresu obserwacji astronomicznych, ratownictwa wodnego. W kolejnych edycjach uczestniczyło łącznie 100 osób.
- cykl wycieczek rowerowych poświęconych zagadnieniom geograficznym, społecznym lub kulturalnym, sztuce w przestrzeni publicznej, rzeźbie i architekturze. W zorganizowanych 23 wycieczkach po różnych parkach uczestniczyło łącznie 640 osób
- warsztaty fotograficzne skierowane do miłośników przyrody i fotografii, obejmujące zagadnienia techniczne i kompozycyjne. W zorganizowanych 26 warsztatach udział wzięło 780 osób,

- 51
- warsztaty ekologiczne dla dzieci w formule gry miejskiej, w których uczestniczyło 200 dzieci,
 - warsztaty entomologiczne – całonocne zajęcia edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży z wykorzystaniem żywych eksponatów i kolekcji prywatnych, wzbogacone o zajęcia warsztatowe z zakresu fotografii przyrody. W zajęciach zorganizowanych w 2016 r. uczestniczyło 100 osób.

Działania edukacyjne realizowane były również przez Ogród Botaniczny. W ramach zadania pn. „prowadzenie działalności edukacyjnej, naukowej i popularyzującej wiedzę botaniczną przez ogród botaniczny” zorganizowane były wystawy i imprezy kulturalne (75 w latach 2015-2017 I kwartał), prowadzone były zajęcia edukacyjne, prelekcje i warsztaty. Ogród Botaniczny był współorganizatorem konkursów wiedzy przyrodniczej

(Dowód: akta kontroli str. 297-303)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

ZZM prowadził regularne działania na rzecz kształtowania właściwych postaw człowieka wobec przyrody. Projekty edukacyjne, informacyjne oraz promujące działania w dziedzinie ochrony przyrody dedykowane były dla osób w różnym wieku i zróżnicowanym poziomie wiedzy.

ZZM współpracował również z mieszkańcami oraz radami osiedli w zakresie tworzenia i zagospodarowania terenów zieleni w ramach środków budżetu obywatelskiego oraz środków pozostających w dyspozycji rad.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²¹, wnosi o:

1. rozważenie wprowadzenia do stosowania standardów utrzymania zieleni w mieście
2. ujmowanie w umowach z wykonawcami zapisów dotyczących wymagań ustalonych w dokumentacji przetargowej, w tym specyfikacji istotnych warunków zamówienia
3. określenie i stosowanie wewnętrznej procedury kontrolowania i dokumentowania stanu zieleni miejskiej
4. uwzględnianie przy nasadzeniach drzew, odstępów zalecanych dla poszczególnych gatunków
5. uzupełnienie – w wymaganych przypadkach – niepełnej i brakującej stabilizacji nowo posadzonych drzew,
6. uzupełnienie brakujących nasadzeń kompensacyjnych

²¹ Dz.U. z 2017 r. poz. 524

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Łodzi.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Łódź, dnia 26 lipca 2017 r.

Kontroler/Kontrolerzy

Ryszard Kościelecki
Główny specjalista k.p.

Podpis

Dariusz Krawczyk
Doradca techniczny

Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi

Dyrektor
Przemysław Szewczyk

Podpis

